

Celje - skladišče

D-Per
59/1993

5000001212,1

COBISS

OSREDNJA KNJ. CELJE

CINKARNAR

PODJETJA CINKARNA CELJE - MOZIRJE

Letnik: XXXVIII
April 1993
Številka 1Poština plačana
pri PTT enoti Celje

Naših stodvajset let

Castitljivih 120 let, ki jih v letošnjem letu dosega Cinkarna, ne more iti mimo nobene slovesnosti, prireditve ali večjih srečanj.

Zato tudi prvo letošnjo številko Cinkarnarja nismo želeli izdati brez zapisa in spomina na to.

Jubilej je priložnost, da študiozno pristopimo k nekaterim pomembnim prelomnicam, da na podlagi preteklih izkušenj lahko odpravljamo današnje dileme in gradimo boljšo prihodnost.

Prav gotovo smo na njenih 120 let ponosni, saj v svojem razvoju dosega stopnjo, ki jo tako po ponudbi njenih izdelkov, kot po obsegu poslovanja, čvrsto uvršča med pomembna slovenska podjetja.

Ta položaj je Cinkarna dosegla s približno uravnoteženostjo bazne in predelovalne dejavnosti in po izkušnjah ji takšno razmerje zagotavlja usklajen razvoj.

Razvoja podjetja pa ne bi bilo brez pomembne vloge delavcev - cinkarnarjev, ki so ustvarjali in se ob tem pogosto odpovedovali materialnim koristim in tako dolgoročno zagotavljali kos kruha sebi in družbi, pa tudi velikemu delu drugih delavcev, ki so z oplemenitjenjem cinkarniških proizvodov ustvarjali nove vrednosti.

Delavce - cinkarnarje je vedno prevzemala tradicija - pripadnost, od katere se je težko odlepiti, zato imamo težave pri prilagajanju novim pogojem gospodarjenja. Vsa odprta vprašanja moramo razreševati hitro in učinkovito, brez zapravljanja časa, z dovolj interesa in volje po skupni akciji in skupnih ciljih.

Prav to pa bomo potrebovali v sedanji gospodarski in družbeni preobrazbi, ko bomo morali poslovanje organizirati po sodobnih principih.

Urednica

Poslovanje v letu 1992

Dokaj uspešno

Poslovanje za leto 1992 smo dejansko zaključili že pred tremi meseci, konec februarja smo to poslovanje tudi dokončno ovrednotili in ugotovili njegove rezultate.

Leto 1992 je potekalo v znamenju negotovosti, ki jo je prinesla osamosvojitve Slovenije, svetovna gospodarska kriza ter razpad jugoslovanskega trga pa sta razmere še dodatno poslabšala.

Naši načrtovani cilji so bili kljub navedenemu dokaj ambiciozni, ker smo se zavedali, da lahko pozitivno poslujemo pri težkih pogojih gospodarjenja samo v primeru, če se bomo znali prilagoditi obstoječim razmeram na trgu.

Tako so bili osnovni cilji po-

djetja za leto 1992 naslednji:

- povečati proizvodnjo tistih proizvodov, ki se bodo lahko plasirali na tržišču;
- povečati fizičen obseg prodaje z doseganjem ekonomskih cen;
- prilagoditi nabavo reprovizivnega materiala možnostim proizvodnje in držati zaloge na racionalnem nivoju;
- izboljšati pokritje uvoza z izvozom in s tem izboljšati devizno bilanco;
- racionalizirati zaposlovanje in povečati produktivnost.

Takole se v vodi razpršijo mikrogranule PEPELINA, sredstva za zatiranje škodljivcev

Kot je razvidno iz indeksov uresničitve plana, je bil presežen samo izvoz v dolarjih, ker smo iskali rešitve za prodajo na konvertibilnem tržišču, potem ko je upadla prodaja na domačem in bivšem jugoslovanskem trgu. Ker so se možnostim prodaje prilagajali vsi ostali parametri poslovanja, so le-ti v primerjavi z lanskim letom v glavnem pozitivni, v primerjavi z načrtom pa negativni.

Na rast proizvodnje v primerjavi s preteklim letom je imela največji vpliv PE Titandioksid s 53 %, od ostalih PE pa se je temu še najbolj približala Metalurgija. Zelo se je zmanjšala proizvodnja v PE Kemiji Mozirje za 47 %, v PE Grafiki za 37 % in v PE Kemiji za 25 %. Vzrok je bilo prilagajanje tržišču in seveda večja proizvodnja pri tistih proizvodih, ki jih je bilo možno plasirati na konvertibilno tržišče.

V skupnem je močno upadel fizični in še nekoliko bolj vrednosti obseg prodaje, to pa zaradi tega, ker izpada na domačem trgu ni bilo mogoče pokriti z višjimi cenami v izvozu, kjer vlada zelo velika konkurenca.

Tudi preskrbljenost s surovinami se je prilagajala potrebam proizvodnje, ki je bila v

glavnem vse leto zadovljiva, iz indeksov doseganja uvoza pa je razvidno, da je bil nižji od načrtovanega, vendar nekoliko višji kot leto poprej.

Pri zaposlovanju v letu 1992 podjetje ni izvajalo rigoroznih ukrepov in je temu primerno nižje zmanjšanje zaposlenih in produktivnosti, kot bi bilo ugodno za dejansko doseženo proizvodnjo in zastavljene cilje, kar pa je v končni fazi vplivalo na stroške poslovanja in s tem na poslovni rezultat.

Kljub vsemu je podjetje prilagodilo stroške poslovanja doseženim prihodkom in tako zaključilo leto 1992 s pozitivnim rezultatom, vendar brez akumulacije in dodatnih skladov za razširjeno reprodukcijo.

Iz indikatorjev poslovne uspešnosti, ki so posebej navedeni, je razvidno, da je imelo podjetje vse leto dobro likvidnost in tudi v leto 1993 prenaša enak nivo lastnih virov sredstev, kot so bili v preteklem letu.

Iz navedenega lahko zaključimo, da je bilo poslovanje v letu 1992 kljub težkim pogojem gospodarjenja še dokaj uspešno, da pa bo potrebno še veliko prizadevanj za izboljšanje obstoječega stanja.

Marija BERNJAK

Indikatorji poslovne uspešnosti

Indikatorji poslovne uspešnosti podjetja per 31. 12. 1992

Indikatorji uspešnosti poslovanja so izpeljani iz računovodskih izrazov in so razvrščeni v skupine, ki imajo različne izrazne vrednosti, od katerih bomo obravnavali samo nekaj najbolj tipičnih.

Indikatorji ekonomičnosti izražajo razmerje med poslovnimi prihodki in odhodki in so za podjetje skoraj enaki kot preteklo leto in drugih obdobjih v preteklosti, še vedno pa so prihodki višji od vseh vrst odhodkov in podjetje na koncu leta 1992 ne izkazuje izgube.

Vrednost kazalnika **prihodki od financiranja** v primerjavi z odhodki od financiranja nima vrednosti niti v preteklem letu kot tudi ne v tekočem letu, to pa zaradi tega, ker so vsi prihodki od financiranja v višini 518 milijonov SIT po zakonskih določilih prenešeni v revalorizacijske rezerve. Po enakih predpisih je bilo v preteklem letu prenešenih v revalorizacijske rezerve 400 milijonov SIT.

Kazalci dohodka in dobička na delavca opredeljujejo višino elementov rezultata na zaposlenega delavca, ki so se povečali pri dohodku na delavca, vendar imajo pri poziciji dobička vrednost 0, zaradi neustvarjenega dobička v letu 1992 kot tudi v letu 1991. Na dohodek je vplivala predvsem hitrejša rast osebnih dohodkov, kot je bila rast vseh ostalih ekonomskih kategorij, kar se odraža tudi pri čistem OD na delavca. Število zaposlenih po vkalkuliranih urah se je v primerjavi z letom poprej zmanjšalo za skoraj 12 odstotkov.

Kazalci rentabilnosti oz. do-

nosnosti poslovnih sredstev izražajo dosežen dohodek in dobiček na poslovna sredstva, imajo prav tako primerjalne vrednosti samo na dohodek, brez vrednosti na dobiček iz vzrokov, ki so že bili obrazloženi v prejšnjem odstavku.

Kazalci finančne stabilnosti so statističnega značaja in izkazujejo stanje na določen dan. Le-ti so za podjetje per 31. 12. 1992 še vedno ugodni, opaziti je celo nekoliko izboljšanje v primerjavi s preteklim letom. Tako je n.pr. kazalec deleža trajnega kapitala v poslovni pasivi, t.j. kazalec finančne varnosti, 85,3 in je celo za 3 % boljši kot preteklo leto. Tudi kazalec stopnje samofinansiranja ima vrednost 1, kar pomeni visoko stopnjo finančne samostojnosti in neodvisnost od tujih virov financiranja.

Kazalec **neto obratnih sredstev** ima vrednost nad 1, kar je glede na likvidnostni položaj v državi zelo ugodno. Kazalca **stopnje pokritja obratnih sredstev in stopnje pokritja zalog** sta sicer manj ugodna kot konec preteklega leta, to pa tudi na račun povečanja fizičnega obsega in vrednosti zalog zaradi višjih cen konec leta 1992 v primerjavi s preteklim letom.

Na obratna sredstva imajo precejšen vpliv zaloge tako surovin in materiala ter embalaže kot zalog končnih izdelkov. V fizičnem obsegu se sicer zaloge gibljejo nekoliko drugače kot v vrednostnem, vendar nam kazalniki vezave zalog kažejo vezavo obratnih sredstev v dnevih ali v obliki koeficienta obračanja.

V primerjavi s preteklim letom je opazno poslabšanje koeficienta obračanja zalog, kar je razvidno tudi iz števila dni vezave posameznih vrst zalog. Na vezavo sredstev v zalogah v veliki meri vplivajo dobave žindre, ilmenita in žvepla, ki se običajno nabavljajo za večmesečno proizvodnjo zaradi transportnih poti in zato tudi vrednosti zalog močno nihajo iz meseca v mesec. V primerjavi s preteklim letom se je število vezave na podlagi lastne cene za surovine nekoliko poslabšalo in znaša 95 dni, medtem ko je za končne izdelke nekoliko boljše, in sicer 24 dni, tako da je imelo podjetje ob koncu leta

povprečno v zalogi nekoliko več kot dvomesečno proizvodnjo, to je vezavo sredstev v zalogah 65 dni.

Kazalci akumulativne in reproductivne sposobnosti, ki primerjajo akumulacijo z vsemi vrstami prihodkov in virov sredstev, imajo pri neto akumulaciji vrednost 0. Pri sredstvih za reprodukcijo, kamor se poleg akumulacije šteje še amortizacija, pa kažejo kazalci na izboljšanje v primerjavi s preteklim letom. Vzrok za takšno stanje je v precejšnji odpisanosti materialnih in nematerialnih stopen z revalorizacijo, amortizacija pa ni bila v celoti porabljena za nova vlaganja, temveč deloma tudi za obratna sredstva.

Drugi kazalci kot je stopnja odpisanosti osnovnih sredstev, kažejo na nekoliko povečano odpisanost osnovnih sredstev in to predvsem pri opremi, medtem ko je pri gradbenih objektih vidno, da je odpis preko amortizacije zelo nizek zaradi prilagojenih minimalnih stopenj za gradbene objekte tudi na daljši rok kot 50 let. **Kapitalni koeficient** t.j. neodpisana vrednost osnovnih sredstev z zalogami v primerjavi s prihodki, kaže na zmanjšanje vrednosti, to pa pomeni, da rast prihodkov sicer nekoliko zaostaja za rastjo inflacije, da pa so predvsem zaloge hitreje naraščale kot prihodki, znižanje sedanje vrednosti osnovnih sredstev pa ni bilo tolikšno, da bi vrednosti ostale enake kot v preteklem letu. Vse to kaže na velik razkorak med rastjo prihodka na eni strani in vrednosti zalog ter osnovnih sredstev na drugi strani.

Na splošno lahko rečemo, da je večina kazalnikov nekoliko boljša kot v preteklem letu, razen kazalnikov, ki so povezani z zalogami, kar pa v danih pogojih gospodarjenja, pri nizki donosnosti sredstev še vedno daje možnost za dober likvidnostni položaj. Seveda pa je potrebno gledati kazalnike iz vseh zornih kotov, da nas ne bi zavedli, ker bi samo nekoliko večji tempo investiranja v osnovna sredstva vrsto kazalnikov kaj hitro obrnil v nasprotno smer.

Marija BERNJAK

Vzpon prodaje do maja Cene v upadanju

Do meseca maja letos predvidevamo povečano prodajo na domačem trgu in trgih bivše Jugoslavije, ker se bliža sezona porabe gradbenih materialov in agro izdelkov. Nekoliko bo k povečanju pripomogla tudi sejemska aktivnost v spomladanskih mesecih.

Kot je povedal pomočnik direktorja Marketinga, dipl. oec. Borut Sedovnik, je realizacija v januarju slabša, v februarju pa boljša od pričakovane. Februarskemu povečanju botruje boljše vreme in inflacija na Hrvaškem.

Še vedno je največ težav v gotovinskem plačilnem prometu, ki se mu nemalokrat izognemo z verižno kompenzacijo, kar si lahko privoščimo zaradi razvejane strukture nabave. Doslej se je tako manevriranje še vedno pokazalo kot uspešno, zato tudi v prihodnje ne pričakujemo večjih kritičnih terjatev. Tržna strategija se mora pač nenehno prilagajati razmeram.

Ugotavljamo, da se je v preteklem letu izredno povečalo število kupcev. Posebno zaznavno je to na grafičnem programu, kjer je razmerje 1 : 50 (namesto enega distributerja se je pojavilo 50 kupcev). Pri agro programu ostajamo zvesti trgovskim posrednikom v kmetijstvu, enako pa tudi pri gradbenem programu, kjer poslujemo z večjimi trgovinami. Tako se lahko kompenzacije tudi lažje zaključujejo.

Druga težava je v izsiljevanjih za znižanje cen naših izdelkov. Veliko je primerov, ko bi kupec rad kakovost in dobavo po zahodnem vzoru, ko pa blago dobi, bi rad na balkanski način zapiral s terjatvami ali verižnimi kompenzacijami, ne pa z gotovino. Zato smo zelo previdni pri pridobivanju kupcev. Žal pa bodo tudi v bodoče posli s kompenzacijami v Sloveniji še vedno v ospredju. Pričakujemo torej, da bo še vedno komaj polovica realizacije na slovenskem in balkanskem trgu prihajala v gotovini.

Proizvodi, ki se tržijo

V precejšnjem delu prodaje smo udeleženi na makedonskem tržišču, kjer privatne trgovine še kar uspešno krmarijo. Tja izvozimo tudi precejšnje količine tiskarskih plošč. Te pa se dobro prodajajo tudi na Hrvaškem, kjer smo prisotni preko treh večjih trgovskih hiš. Na tradicionalni sejem Intergrafika v Zagrebu, ki se začel konec marca, smo prišli z obvestilom, kje lahko kupci naše izdelke kupijo na Hrvaškem.

V Makedoniji poskušamo organizirati tudi kompenzacijsko prodajo organskih barv. Zaradi dragega prevoza pa se zatika tudi pri drugih izdelkih.

Izredno je upadla prodaja cinkoksida, zamaka in žveplove kisline, pri katerih ne moremo dosegati sprejemljive cene zaradi predrage proizvodnje. V spomladanskih mesecih pričakujemo povečano prodajo gradbenega in agro programa skupaj z BASF proizvodi, katerih uvedba še ni mogla dati rezultatov.

Nelikvidnim podjetjem ustavljamo dobave. Žal pa je teh vse več, prav tako pa še ni vzpostavljena finančna disciplina. Naša organiziranost na prodajnem področju omogoča večje manevriranje za izpeljavo plačilnih krogov. Zavaljo takega položaja na trgu, bo do konca maja težko izluščiti dovolj gotovine za OD.

V tem obdobju širših prodajnih akcij ne bo, razen ustajene udeležbe na večjih sejmih, organizirali bomo tudi nekaj seminarjev in obiskov kupcev, skratka, več se bomo angažirali na direktnih stikih s kupci, tako kot doslej. Posel namreč sam ne pade z neba. Se pa vedno ustvarja miselnost, da ne storimo dovolj, ker je postopek prodaje spričo take situacije na trgu upočasnjen. Vedno je veliko dilem, posebno ko se odločamo, koliko in kdaj vložiti v neko tržišče ali v obdobju raziskave ali takrat, ko imamo že konkreten posel. Začeti je treba pri prvem.

Pogovor z direktorjem DE Marketing dipl. oec. Zdravkom Flisom

Napoved na izvoznem področju v letu 1993 ni prav obetavna, saj smo zaradi velike konkurence na zahodnem trgu in Bližnjem vzhodu prisiljeni zniževati cene našim proizvodom. Vrednostno načrtujemo izvoziti približno toliko kot lani, kar pomeni, da bomo morali količinsko izdelati več in zato najti nove trge.

Problemi so torej v obsegu prodaje. Največ možnosti za razširitev tržišča vidi gospod Flis v Ameriki. Na to tržišče naj bi letos izvozili za približno tisoč ton titanovega dioksida več kot lani. Nenehno smo preko slovenske firme Slovenijalesa prisotni tudi na tržiščih Bližnjega vzhoda. Toda v Saudski Arabiji je predlani začela poskusno obratovati tovarna pigmentov, letos pa bo začela delati s polno zmogljivostjo, kar bo zagotovo vplivalo na manjše povpraševanje po naših pigmentih. Vemo, da ima vzhodna Evropa težave s plačili, čeprav potrebuje naše izdelke. Kompenzacije pa so dolgoročne in se le redko zaključijo s krogom.

Titanov dioksid prodajamo

večinoma preko raznih predstavništva, ki jih imamo v Franciji, Italiji in Nemčiji. Letos bomo vsekakor morali okrepiti našo prisotnost na trgu še s tehnično-komercialno servisno službo, ki bo sledila željam končnega porabnika od ponudbe do opravljenega posla ter imela nalogo raziskovati konkretne porabnike in jim ponuditi tudi kvalitetne nove tipe titanovega dioksida.

Na tujem trgu ima poleg titanovega dioksida perspektive še titancinkova pločevina, katere proizvodnja je praktično razprodana. Štirideset milijonov dolarjev izvoza je realna številka, za katero se moramo zelo potruditi in jo v letu 1993 skušati preseči.

NAŠI IZDELKI NA POMEMBNIH OBJEKTIH

V Cinkarni izdelan HIDROZAN, vodonepropustno maso, in BETONSANIR - malto za sanacijo betona, so uporabili na eni od malih zasebnih elektrarn v Zagorju.

Cinkarnina pot v Evropo

To je naslov informacije, ki jo bodo obravnavali delegati inesorji Skupščine občine Celje, iz interne študije o nadaljnji uresničitvi dolgoročnega razvojnega programa: CINKARNA DANES, JUTRI V EVROPI, ki je bila v ta namen pripravljena že lani.

Cilj te informacije je, da spomnimo delegate, upravne organe, strokovno javnost in osveščene okoljevarstvenike Celja, da CINKARNA ni kolektiv, ki skuša preživeti na najlažji možen način. Je eno redkih podjetij, ki ima najširše družbeno obravnavan DOLGOROČNI RAZVOJNI PROGRAM, katerega povzetek je bil v obliki INDOK - informacij razdeljen vsem gospodinjstvom in sprejet ter potrjen na zborih Skupščine v 1986. letu. CINKARNA je izmed vseh takrat identificiranih celjskih potencialnih razvojno preobrazbenih jeder Projekta P, obstala kot potrjeno razvojno jedro in to načrtuje biti še naprej.

Zeleni pristop, s katerim smo koncipirali našo razvojno strategijo prestrukturiranja v smeri sodobne, dinamične in prožne ekonomije, je bil na dobrih tržnih programih, ki bi bili hkrati sprejemljivi za celjsko okolje.

Načrtujemo še naprej ostati v ligi štiridesetih najuspešnejših od 300 podjetij Slovenije. To pa pomeni, da moramo tudi v prihodnje imeti bazno in predelovalno proizvodnjo kot odraz tržnih razmer za ekonomsko stabilen položaj, za uravnoteženo devizno bilanco in za skladen razvoj CINKARNE, tako celote kot njenih posameznih proizvodnih in programov. Stabilna CINKARNA pa pomeni tudi ekonomsko močno Celje.

Ob tem pa dosežemo zastavljene cilje razbremenjevanja okolja in z nadaljnjim odžvepljevanjem naših proizvodnih zagotavljamo zahtevani nižji delež emisije le 145 kg SO₂/h od sedanjih 210 kg SO₂/h pri realizaciji dolgoročnega cilja občine Celje za prehod iz IV. v II. območje onesnaženosti zraka, že do konca leta 1994.

Da dosežen delež bazne proizvodnje v CINKARNI ne vpliva na program zmanjševanja emisije SO₂ v letih 1980 do 1992, je razvidno iz priloženega diagrama. V razpravah delegatov Skupščine in v sestavi javnih medijev, pa je zahtevana ukinitev bazne proizvodnje v CINKARNI prikazana kot rešitev za čist zrak v Celju.

Zaradi takšnih in še drugih raznovrstnih zahtev o nadaljnji usodi CINKARNE, so v informaciji najboljše obravnavani rezultati dosedanjega zelenega pristopa in kako naprej na področju varstva okolja.

To so »evergreen« teme v Celju, povezane s CINKARNO in se pričnejo z uporabnimi dovoljenji, problematiko onesnaženega zraka in vod ter odpadki, s posebnim ozirom na odpadne ostanke iz proizvodnje titanovega dioksida. Nadaljujejo se s kislim gudronom ter njegovo povezavo s PCB, cinkarniški odlagališči, pa tudi radioaktivnostjo, itd.

Popis zelenih rezultatov pa končujejo za Celjane manj zanimive teme, a v svetu resnične »greenlines« kot so: poraba energije in izkoriščanje odpadne toplote, varstvo pred hrupom, nevarne snovi, ocena ogroženosti in sistem zaščite ter reševanja, odgovornost za izdelke (primernost za okolje, pravilna uporaba, kvaliteta, embalaranje), skratka EKO - revizija in EKO - bilanca CINKARNE.

Pri rezultatih varstva okolja informacija obravnava še urejanje prostora, in sicer oba neupravičeno zavrjena zadrževalna načrta skupaj z urejevanjem spominskega parka Teharje.

S sprejetjem pripravljenih zazidavnih načrtov dobijo Celjani le še dodaten mehanizem za jamstvo, da bo CINKARNA vedno bolj prostorsko urejena in okolju primerna, kar pa so delegati spregledali.

Tu je še tudi podatek, da CINKARNA za zeleni pristop porabi približno 2 milijona DEM na leto. Z uvedbo ekološkega knjigovodstva, bo možno te podatke sproti spremljati in jih tudi prikazovati v zaključnih računih.

V drugem delu informacije pa obravnavamo strateško planiranje, kjer za izdelavo zasnove dolgoročne razvojne strategije že od leta 1985 uporabljamo domači ekspertni sistem celovitega vrednotenja proizvodnih programov in pri-

kaz v portfolio matriki.

Poudarek je na dolgoročnem uspehu in ne na tekočih dosežkih. Dilema: »Tone ali znanje?« v CINKARNI ne obstaja. Odgovor je: »Oboje!«, saj je le multidisciplinarna CINKARNA stabilna, če je sestavljena iz programov »podjetij«, ki poslujejo v okviru ekoloških normativov in standardov evropskih držav, če imajo tržišče in če seveda poslujejo z dobičkom.

Zavoljo tega moramo v CINKARNI zvesto brez odstopanj slediti predpisom ES. Če je regulativa ES zadostna za razvito Evropo, bi lahko vsaj v začetku bila tudi za sicer zelo zahtevno Celje.

Po drugi strani pa je izvajanje opisane regulative za CINKARNO, ki je praktično že 70 % usmerjena v izvoz, življenjska nuja, saj bi nas njihovo neizvajanje omejevalo na enotnem trgu ES in tudi drugod (environmental dumping).

Opisana je tudi vsa infrastruktura s posebnim poudarkom na kadrih, informacijskemu sistemu, organizaciji podjetja, uvajanju računalniške tehnologije upravljanja podjetja ter integriranega vodenja tehnoloških procesov z vodenjem samega proizvodnega sistema, energetiko, vzdrževanjem ter transportom in skladišči. To vse bistveno vpliva na najpomembnejše parametre, s katerimi se meri konkurenčna sposobnost podjetja.

Na koncu informacije je podan pregled proizvodnih programov, razdeljen na 3 skupine programskih usmeritev:

1. Prednostne - nosilne programske usmeritve
2. Programska usmeritev strateškega pomena ter
3. Relativno manj obetavne programske usmeritve.

V zaključku je podan še predlog nove tržne podobe CINKARNE kot rezultat prestrukturiranja.

Naslov informacije »CINKARNA POT V EVROPO« ni simboličen, saj smo po dosedanji transparentnosti in zahtevah o javnosti podatkov in informacij na podlagi regulative ES, že na ravni Evrope. Z lastninskim preoblikovanjem pa bo CINKARNA že podjetje po evropskem vzorcu, ki se opredeljuje za maksimalen razvoj, ki ga je mogoče doseči in ki ga nam dopuščajo izločitveni tržni in

ekološki pogoji.

Delegati, uprava, strokovna javnost in osveščeni okoljevarstveniki Celja pa morajo preveriti, ali smo v CINKARNI vgradili zadostne cilje in mehanizem, ki bodo še v prihodnje zagotovili okolju in zdravju ter Celju neškodljivo proizvodnjo.

V novi pravni državi Sloveniji nas na osnovi evropske okoljevarstvene regulative ne čaka protustavna »EKO - diktatura«, temveč zahtevna nadstransarska razprava za nov koncept napredka v Celju.

Posebna obravnava CINKARNE, izven konteksta celjske industrije je ostanek dosedanjega sistema, ki se je že pokazala za škodljivo, saj daje potuho ostalim podjetjem, da na področju varstva okolja zaostajajo.

CINKARNA ni nič drugačna od drugih podjetij v primerjavi z zapletenim položajem gospodarstva, ki je nastal z osamosvojitvijo in razpadom Jugoslavije. Celo na slabšem smo, saj smo bili nadpovprečno vezani na izvoz in to predvsem v bivšo Nemško demokratično republiko preko družabniške pogodbe. Tako ostala podjetja smo izgubili jugoslovansko tržišče, vzhodni trg nam je propadel, na zahodni trg pa se pospešeno težko pride. Z bivšim vzhodnonemškim družabnikom nam je obseg izvoza padel leta 1990 na 36 % delež in leta 1991 na samo 10 % delež obsega, v primerjavi z letom 1989.

V zadnjih mesecih pa smo že povečali in pridobili nekaj novega tržišča. Seveda je povečanje še brez dobrih cen, ker zanje še ni konjunktura.

Scenarij izhoda iz krize pa za CINKARNO kot za večino drugih podjetij obsega več ali manj znane štiri točke:

- nadomestiti izgubo trgov,
- povečati konkurenčnost,
- zahtevati spremembe neustreznih zunanjih vplivov in
- povezovati se s tujino.

V Celju še vedno tonemo v provincialnost, ki ji botrujejo neuskklajeni medsebojni interesi, ki nimajo veliko skupnega s hitrejšim razvojem Celja, a v borbah izven Celja za našo občino bore malo dosežemo.

Rezultat utemeljenih in neutemeljenih žolčnih razprav v okoljevarstveno izredno osveščenem in ekološko strokovno močnem Celju je, da noben

Delež bazne proizvodnje in emisije SO₂

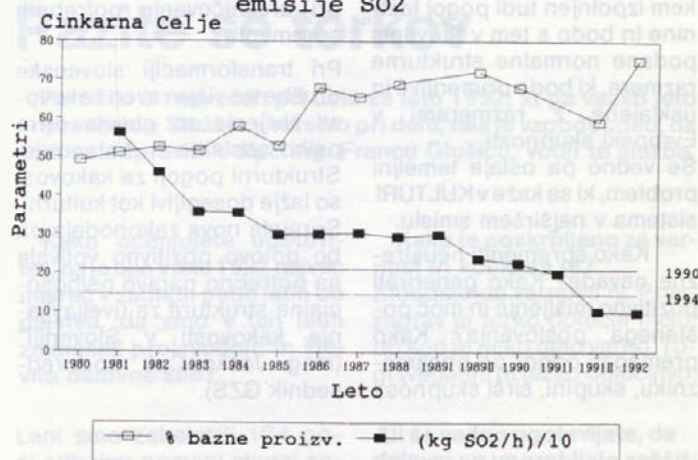

Diagram spremljanja bazne proizvodnje in emisije SO₂ v letih 1980 do 1992. Ni vpliva gibanja bazne proizvodnje na program zmanjšanja emisije.

pomemben okoljevarstveni program, kaj šele projekt, ne izvajamo z državno podporo, predvsem ne finančno.

Še več, celjske izsledke s pridom in podjetniško uporabljajo drugi, drugod po Sloveniji in še kje.

CINKARNI pa očitamo, da si je leta dolgo rezala večji kos pogache na račun Celjanov, kar je seveda enostranski celjski pogled.

Neenotnost v Celju pa je pred leti že onemogočila CINKARNI sofinanciranje sanacije vod iz takrat zbranih republiških sredstev.

Obravnavana informacija podaja tudi, kaj vse smo v CINKARNI že opravili do sedaj, predvsem na usklajenosti z okoljem. Opisana je okrepitev cinkarniške konkurenčnosti in njene prednosti, tržne možnosti in poizkušnja oblikovati

tudi njeno nadaljnjo poslovno strategijo.

Prizadevanja za novo podobo CINKARNE temeljijo na dokazano dobrih, dosedanjih dolgoletnih dokumentih in že sprejeto strategijo dograjujemo in aktualiziramo na zadnja znana dognanja razvoja in stanja v Evropi.

Dosedanji (ne)interes celjske javnosti za informacijami o stanju v CINKARNI, pa se je že pokazal z izredno pičlo udeležbo na cinkarniških dnevih odprtih vrat. Zato na tem mestu pozivamo Celjane na organiziran kulturni dialog o cinkarniških razvojnih programih, v katere nimajo zaupanja, da si na podlagi argumentov sami ustvarijo svoje mnenje, nasproti tistemu, ki ga ponujajo in ustvarjajo sestavki v sredstvih javnega obveščanja.

Dani PODPEČAN

Viški - mehka varianta

Razmere družbeno gospodarske krize in razvojnega zaostajanja potiskajo številna podjetja in vodilne v logiko preživetja, ko je še posebej težko ohranjati ter razvijati pogled vseh zaposlenih delavcev v prihodnost.

Po drugi strani pa si mora vztrajno in počasi utirati svojo pot spoznanje, da tisti, ki ne snuje prihodnosti na daljši rok, težko preživi tudi sedanjost. Zato je v razvojnih konceptih razvitih gospodarstev in kadrovske izobraženih politikov prisotno načrtovanje človeških potencialov kot središčna in prevladujoča postavka. Zaposleni morajo biti pripravljeni na nenehno spreminjanje, ustrezno izzivom iz okolja in zahtevam razvoja doma in v svetu.

Zahtevi po nenehnem spreminjanju, dopolnjevanju znanja, razvijanju svojih sposobnosti in podobnem, bi lahko delno

pozitivno pritrtili tudi na razmerah v Cinkarni, če pogledamo tabelo kvalifikacijske strukture za devetletno obdo-

bje:

Izob. struktura	%1982	%1992	
VII., VIII.	3,0	5,0	+ 2 %
VI.	1,9	4,9	+ 3 %
V.	12,8	22,5	+9,7 %
IV., III.	26,8	27,0	- 0,2 %
I., II.	55,5	40,6	- 9,9 %

Dvigovanje kvalifikacijske strukture v Cinkarni je očitno, zastavlja pa se vprašanje, ali je zadovoljivo. Glede na stopnjo našega tehnološkega razvoja z osmo, sedmo in šesto stopnjo teoretično pokrivamo zahteve; še vedno pa imamo na določenih področjih znatno preveč nekvalificiranih delavcev. Znano dejstvo, ki pa še v večini primerov ne gre v naš koncept razmišljanja, in sicer, da si za svojo prihodnost v glavnem odgovoren sam (tudi izobraževanje), ni v pozitivni korelaciji s 40,6 odstotki nekvalificiranih v podjetju. Morda podatek, da se letno funkcionalno izobražuje za potrebe podjetja približno ena tretjina delavcev, malo omili omenjeno strukturo.

Vzporedno z izobrazbeno strukturo se takoj vzpostavi razmišljanje na temo motivacije za delo. Po naši poenostavljeni oceni - NI JE DOVOLJ. Več kot opazna so razmišljanja posameznikov, kaj vse je podjetje »dolžno nuditi« zapo-

leto	1985	1986	1987	1988	1989	1990	1991	1992
št.	2427	2415	2397	2326	2251	2065	1832	1749

Približujemo se številki 700 v smislu zmanjševanja. Cilji vodstva za leto 1993 in naprej so višji, vendar po mehkih variantah. Prav zato je ponovna ponudba 200.000 SIT za spoznanje prekinitev. Vzporedno s številom zaposlenih velja izpostaviti 200 delavcev, ki imajo začasna delovna dovoljenja in jim bodo le-ta potekla proti koncu leta. Država jim praviloma ne bo podaljšala delovnega dovoljenja, če bodo prijavljeni kot nezaposleni naši državljani. Predvsem so izpostavljeni nekvalificirani delavci in posamezne KV skupine.

Ker je bilo v letu 1992 veliko sprememb (predvsem na zakonodajnem področju), velja kot informacijo navesti podatke, da ima 83,5 odstotkov zaposlenih naše državljanstvo.

Če ne želimo ostati zgolj na vgrajevanju preteklosti v našo

slenim, kaj pa je sam pripravljen dati ali se angažirati za podjetje, pa je žal prevečkrat drugotnega pomena. To zaključujemo prvenstveno iz velikega števila disciplinskih prestopkov in naših posebnih obravnav. Seveda ne velja tega posploševati za vse zaposlene - nekaj volje in idealizma je še v nas.

Če se primerjamo z drugimi v občini ali republiki potem lahko ugotovimo, da tudi materialno stimuliranje v primerjavi z republiškim povprečjem v Cinkarni ni bilo slabo. Smo 4,6 odstotkov nad republiškim povprečjem v gospodarstvu s 44.000 SIT neto povprečnega OD. Za motivacijo bi tudi to bila lahko pomembna postavka za te krizne čase. Kriza v poslovanju pri upoštevanju ekonomičnosti zaposlitve, narekuje še nadaljnje restriktivne ukrepe na področju zaposlovanja.

Kljub zmanjševanju zaposlenih nas je za tak obseg proizvodnje preveč. Ker se nismo odločili za najskrajnejšo varianto - naravnano odpustanje, ampak zastopamo še vedno blago socialno politiko, o nespornem številu presežnih delavcev ne bom govorila. Navedla pa bom prikaz letnega zniževanja števila zaposlenih (stanje 31. 4.)

prihodnost, moramo razvijati novo; za kadrovske področje v povezavi z ostalimi področji so parametri v naslednjem: poslovni strategiji, razvoju podjetništva, pluralizaciji lastnine, spremembah na področju dela, novih profilov znanja, notranji in zunanji trg dela in znanja, novi trendi v mobilnosti zaposlenih, ugotavljanje novih potreb zaposlenih, nova merila in vrednote v ugotavljanju kakovosti življenja, nova komunikacijska omrežja, internacionalizacija poslovanja, načrtovano preoblikovanje v zaposlenosti, novi pristopi pri organizaciji in upravljanju in podobno.

Te elemente želimo vgraditi v naše delo na kadrovske področju za optimalizacijo razmer v našem podjetju, in sicer v takih dimenzijah, ki jih v tem času lahko obvladujemo.

Alenka Pregelj, dipl. psih.

V službi kakovosti

Način razmišljanja

V vseh medijih je polno besed: kakovost, certifikati, ISO 9000, poslovnik, svetovalci, seminarji o kakovosti itd. Prav je, da so te misli našle prostor povsod, tudi v Cinkarnarju. Vendar, dalje od teh informativnih sestavkov nismo prišli. Če se ne motim, v oceni je v Cinkarni že večina vodilnih in vodstvenih delavcev prepričana, da se mora tudi Cinkarna priključiti večini. Kaj to pomeni, pa še ni jasno. Še vedno posamezni vodje mislijo, da potrebujejo človeka znotraj PE, ki se bo ukvarjal s kakovostjo in bodo tako rešeni vsi problemi. To je velika zmeta.

Standard nas zavezuje, da v celoti izboljšamo naše delo; vse to, kar vsak dan vsak od nas počne. Tako izboljšavo moramo izpeljati vsi zaposleni. Vsi morajo opraviti svoje delo skladno z zahtevami. Vse zahteve morajo biti zapisane, spremembe dosledno vnese-ne v vsi dokumentacijo, izpolnjevanje zahtev statično spremljano, zapisani korektivni postopki, materiali sortirani, označeni itd. Če se zamislimo, so v tak proces vključeni tehnologi, razvojniki (definicija zahtev), proizvodni delavci, skladiščniki, kontrolorji, nabavniki, prodajniki, organizatorji...

Ali niso to vsi v tovarni? Kako bi lahko nek nov človek zno-

traj PE rešil vse te probleme? Za tak sistem je treba pritegniti vso ekipo, vso Cinkarno. Treba je vse definirati; kdo bi to lahko znal, če ne tisti, ki to opravlja vsak dan? Nič več nam ne pomagajo novi ljudje, svetovalci, seminarji. Sami moramo pljuniti v roke, izobraževati v Cinkarni najširši krog ljudi, stimulirati. Ne pomaga izgovarjanje, da ni časa. Ob pripravi vsake izboljšave bomo imeli sicer več dela, vendar ko bo izboljšava zaživela, bomo pridobili tudi čas. To je spirala, ki nas lahko odpelje iz zmede in dela, ki ne rodi dovolj sadov.

Tipična prisposodba za približke, ki jih delamo mi in mnogi drugi, je napisana v knjigi „Kakovost je zastoj“ avtorja Philipa Crosby-a. V tovarniški menzi so za malico razdelili porcije, ki so bistveno odstopale od zahtev. Eni so dobili veliko zelja in malo mesa, drugi veliko mesa in malo zelja, sendvič je bil narejen iz enega kosa kruha in enega toasta, itd. Ko se je godrnjanje poleglo, so delavcem razložili, da so razdelili vso hrano (količina), niso pa upoštevali kakovostnih zahtev. Tako so delavci na lastni koži občutili, kako nespametno je, če dosledno ne upoštevamo zahtev v kuhinji ali v proizvodnji.

Mija Marin

Kakovost - pogoj za vstop na trg

„Če je tržni položaj, kot pogoj za uveljavljanje kakovosti ugoden, pa moramo ugotoviti, da je drugi pogoj, to je LASTNINA še vedno nerešen.“

Tu mislimo na lastninski zakon, zakon o gospodarskih družbah in zakon o soupravljanju.

Zakaj je lastnina pomembna za kakovost?

Če bomo naše družbeno in gospodarsko življenje prilagajali razvitim državam, pomeni, da bomo sprejeli mednarodne standarde kakovosti, ki zahtevajo, da je v organizaciji DIREKTOR ODGOVOREN ZA KAKOVOST.

Dokler zakonodaja ne določi vloge in položaja ter pravic in

odgovornosti: LASTNIKA KAPITALA, DIREKTORJA in SINDIKATA, so pravila poslovanja nedefinirana, s tem pa je nedefinirana tudi odgovornost. V sistemu z družbeno lastnino direktor podjetja praktično ni "nikomur odgovoren" in ga hkrati tudi nihče ne štiti. V prehodnem obdobju lastninenja podjetij pa so razmere nevzdržne zaradi dominantnega psihološkega in političnega naboja, ki spremlja procese lastninenja.

Zaradi definiranja odgovornosti je sprejetje lastninske zakonodaje nujna in pogoj za hitrejšo uveljavljanje kakovosti v Sloveniji.

Ugotovimo lahko, da bo v krat-

kem izpolnjen tudi pogoj lastnine in bodo s tem v Sloveniji podane normalne strukturne razmere, ki bodo primerljive in usklajene z razmerami v Evropski skupnosti. Še vedno pa ostaja temeljni problem, ki se kaže v KULTURNI sistema v najširšem smislu.

Kako spremeniti neustrezne navade? Kako generirati pozitivno mišljenje in moč poštenega poslovanja? Kako premagati odpor pri posamezniku, skupini, širši skupnosti

pri uresničevanju potrebnih sprememb?

Pri transformaciji slovenske družbe na višjo raven kakovosti življenja so glavna ovira psiho-socialne kategorije. Strukturni pogoji za kakovost so lažje dosegljivi kot kulturni. Sprejeta nova zakonodaja pa bo gotovo pozitivno vplivala na potrebno naravo psihosocialne strukture za uveljavljanje kakovosti v Sloveniji" (mag. Jožko Čuk, podpredsednik GZS).

SULFACID Projekt odžvepljevanja plinov iz proizvodnje titanovega dioksida

V skladu s programom razbremenjevanja okolja bomo v CINKARNI do konca leta 1994 zgradili odžvepljevalno napravo za 90 odstotno zmanjšanje emisije žveplovega dioksida iz plinov kalcinacije proizvodnje TiO₂.

Vodstvo podjetja se je za to investicijo odločilo iz več razlogov:

- po sanacijskem programu za zrak je po ukinitvi pirritne linije in sanacije ferosulfatne linije za proizvodnjo žveplove kisline na vrsti emisija iz TiO₂,
- plini iz kalcinacije TiO₂ presegajo dovoljeno mejno emisijsko koncentracijo MEK = 500 mg SO₂/m³,
- v bilanci SO₂ po emisijskem katastru CINKARNE je ta izvor največji in z njegovim zmanjšanjem največ doprinesemo k razbremenjevanju okolja,
- na podlagi tega zmanjšanja lahko zagotovimo, da celotna emisija SO₂ iz CINKARNE ne bo presegla 145 SO₂/h, kar omogoča mestu Celje prehod iz IV. v II. območje onesnaženosti zraka, po zadolžitvi za CINKARNO, že konec leta 1994.

Izbrani postopek je reciklažni in ostanek odžvepljevanja, razredčena žveplova kislina, bo koristno porabljen v procesu proizvodnje TiO₂, brez ostanka. To omogoča katalizator (aktivno oglje), ki z adsorpcijo, konverzijo in izpiranjem z vodo, SO₂ pretvori v

H₂SO₄. Za postopek imenovan SULFACID, nam bo firma LURGI Energie und Umwelt iz Frankfurta prodala bazni inženiring in katalizator. Pomagala nam bo tudi pri nabavi opreme iz uvoza in pri financiranju. V CINKARNI pa bomo sami izdelali detajlni inženiring in gumirane reaktorje, da bo strošek manjši. Dokončni strošek še ni izračunan, ker je pogodba z LURGIJEM v pripravi in ker še preverjamo možnosti uporabe obstoječe opreme (ventilatorji, elektromotorji, plinovodi) in povezave z načrtovano avtomatizacijo kalcinacije in čiščenja izstopnih plinov.

Sicer je predvideni obseg naložbe po investicijskem programu vreden 6,9 milijonov DEM. Z investicijskim programom konkuriramo tudi na sredstva iz proračuna republike Slovenije za leto 1993. Z delom so začele vse projektne skupine in podskupine za pravočasno pripravo tehnične dokumentacije za pridobitev gradbenega dovoljenja. Loka-cijsko dovoljenje pa je že pridobljeno.

Bodoča emisija ne bo presegala 300 mg SO₂ na kubični meter oziroma 10 kg SO₂ na uro.

Dani PODPEČAN

POGOVOR

Pazite se torkov

Poročilo o nesrečah pri delu za leto 1992, ki ga vsako leto pripravljajo v Službi za varstvo pri delu, nas je vzpodbudilo, da smo se odpravili k dipl. ing. Francu Glušiču, vodji te službe.

Kako ocenjujete ugotovitev, da je bilo v letu 1992 največ nesreč v zadnjih petih letih ob dejstvu, da smo v teh letih zmanjšali proizvodnjo in število delovne sile?

Lani smo zabeležili 124 poškodb, kar pomeni skoraj sedem na sto zaposlenih in zavoljo tega dva izgubljena dneva na delavca. Seveda je bilo prejšnja leta poškodb več, a v primerjavi s številom zaposlenih manj. Od leta 1990 raste tudi število izgubljenih dni zaradi poškodb. Menim, da je največji vzrok premeščanje delavcev iz proizvodnje v proizvodnjo. Na delih, kamor so premeščeni, je drug način dela, grozijo druge nevarnosti, ki jih niso vajeni, niso priučeni. Gre za starejše, nekvalificirane delavce, ki so težje prilagodljivi. Navadno pri teh delavcih eno opozorilo ni dovolj. Naša služba tudi ni dobivala informacij o prestavitvah, tako da nismo mogli posredovati. Sicer pa se je v proizvodnji zgodila le četrtina vseh poškodb. Največ nesreč se je zgodilo ob torkih.

Največje število poškodb se je lani iz proizvodnje preselilo na čiščenje, vzdrževanju reda in hojo. Kateri vzrok pripisujete temu dejstvu?

Vsa pretekla leta je bila proizvodnja na prvem mestu pri nastanku poškodb. Lani se je številka obrnila. 27 odstotkov poškodb je nastalo pri čiščenju, vzdrževanju reda in hoji, 23 odstotkov pri proizvodnem procesu, 19 odstotkov pa v vzdrževanju. Največ nesreč pri delu se zgodi v vzdrževanju Titanovega dioksida in v centralnih delavnicah.

V vzdrževanju se pri delih precej improvizira. Delavcev v tej PE je občutno manj, izgubili smo delavce Metalne, ena cela generacija delavcev pa se je upokojila. To so bili ljudje s tridesetletnimi izkušnjami. Takšen rezultat daje generacijski premik in niz drugih majhnih pomanjkljivosti.

Kako je poskrbljeno za varnost in kolikšna je?

Stoodstotne varnosti ni. Pravzaprav je težko določiti mejo, do kod je neko delo varno. Tudi tveganje je težko določljivo.

Ali še vedno ugotavljate, da delavci ne uporabljajo zaščitnih sredstev? Je vzpostavljen kakšen nadzor?

Če bi vsi uporabljali zaščitna sredstva, bi bilo število nesreč zagotovo precej nižje. Za to ni motivacije in ne sankcij. Tudi preko OD ni motivacije. Nekoč je v primeru krivde delavec dobil sedemdesetodstotni OD, danes je stoođstotni. Motivirana je bolezen, nesreče pa ne. Vso participacijo za zdravljenje plačuje podjetje. Premalo je tudi preventivnih pregledov, kajti med letom se opravila spreminjajo, pa tudi sposobnosti delavca. Delavec bi moral bolj paziti nase. Tako pa pristopi k delu brez premisleka, kaj se mu lahko zgodi.

Če govorimo o krivdi, ugotovimo, da ji največkrat botruje človek s svojim malomarnim odnosom do dela. So v tem smislu kakšne možnosti?

Delo bi morali opravljati strokovno, ne na »horuk«. Največkrat se zgodi, da se delavcu ne ljubi pristaviti lestve, skratka, pri manjših popravilih improvizirajo. Dostikrat gre tudi za nekoordinirano delo med proizvodnjo in vzdrževanjem, ko v proizvodnji na primer česa ne odklopijo pravočasno. Več pouka o varstvu pri delu ne bi bilo nikoli odveč. Predvsem pa bi morala biti boljša priprava na delo. Lahko rečem, da imajo v Metalurgiji najboljše pripravljena remonta dela.

Ali je vzrok nesrečam tudi v tehnološki in delovni disciplini?

Služba za varstvo pri delu ima pravico predlagati disciplinski ukrep iz grobe malomarnosti, a še to le direktorji PE. Za tehnološko in delovno disciplino pa skrbijo vodje,

Lani smo izgubili zaradi poškodb 3.457 delovnih dni. V našem poročilu ni zaslediti, kolikšen strošek predstavlja jo poškodbe pri delu. Zakaj? Nad tovrstnimi stroški naša služba nima pregleda. Menim pa, da so sorazmerno visoki. Izogniti se jim čisto ne da, lahko pa bi jih znižali. Merila za merjenje teh stroškov pri nas še niso izdelana. V zahodnih podjetjih upoštevajo vrednost povprečne bruto plače, pomnoženo s pet. Seveda dobijo le približen strošek poškodb. Prav bi bilo, da bi se tovrstni podatki zbirali. Vendar pa pri tem ne pomaga nič, če se mišljenje ljudi ne bo spremenilo.

obratovodje. Toda kaj pomaga, če prijavi delavca disciplinski komisiji zaradi vinjenosti, obratovodja oziroma vodja pa ni kaznovan, ker ga je pustil delati. Še noben obratovodja ni bil kaznovan, če se mu je delavec ponesrečil.

Je del krivde tudi v neznanju ali gre za naključja?

Če bi bila krivda v neznanju, ne bi smel delati, torej ga vodja ne bi smel pustiti delati. So pa tudi naključja. Bolje bi bilo reči splet okoliščin.

Za manjše število poškodb in zdravstvenih okvar je potrebno predvsem zadovoljstvo pri delu. So delavci zadovoljni?

Ne. Rast življenjskih stroškov jih prisiljuje, da razmišljajo o rasti plač, namesto o tem, kako bi delali prav. Medsebojni odnosi se slabšajo. Vedno manj je strpnosti, razumevanja, človečnosti. Slabo vpliva tudi bližnja vojna, posebno na narodnostno različnost zaposlenih.

Kaj torej lahko storite, da bi se krivulja poškodb, ki se zdaj vztrajno vzpenja, začela spuščati navzdol?

Vse je v ljudeh. Potrebno je izboljšati delovno in tehnološko disciplino, pripravo k pričetku dela, odpraviti improvizacije, izboljšati koordinacijo dela med proizvodnjo in vzdrževanjem ter izboljšati medsebojne odnose.

In kdo bere vaša letna poročila?

V dveh, treh poslovnih enotah. Na kolegiju nesreč pri delu nikdar ne obravnavamo, še delavski svet nima tega nikoli na dnevnem redu. Rezultat je potlej takšen kot je, indiferentnost. Vrh tega pa se varčuje tam, kjer je najmanj potrebno, pri preventivi na primer.

M.G.

Požarna varnost zadovoljiva

Kljub čedalje večji porabi gorljivih in lahko vnetljivih snovi v proizvodnji ugotavljamo, da je stanje z vidika požarnega varstva relativno dobra. Lani je stalna gasilska dežurna služba pogasila 16 začetnih požarov in opravila 4 tehnične intervencije, trikrat pa je sodelovala pri razlitju jedkih snovi. V primerjavi z leti prej se stanje normalizira.

Ugotavljajo, da znajo delavci

bolje delati z nevarnimi snovmi, hkrati pa na takšno stanje vpliva urejenost skladišč in zmanjšanje pretakanja. Gasilski službi so v veliko pomoč eksplozivno varne črpalke, ki so jih dobili predlani.

Začetnim požarom je največkrat vzrok vnetje žvepla v talilni jami. Hitra gasilska intervencija je potrebna zaradi emisij v ozračje, ne pa zaradi razširitve ognja.

Tržno komuniciranje in oglaševanje pri nas in v Evropi

Kolikor vložiš, toliko dobiš

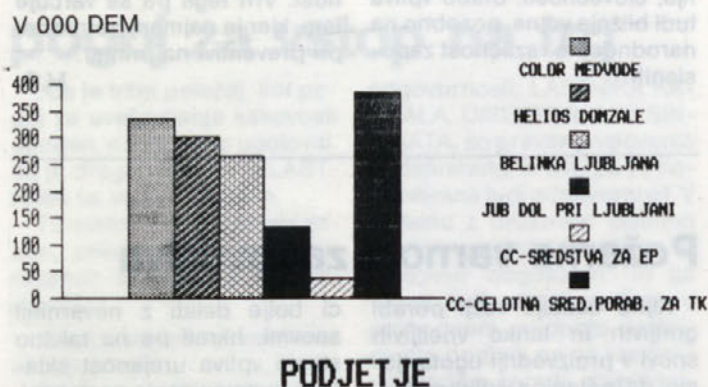
V sedanjih nenormalnih razmerah gospodarjenja, ob nenehnem krčenju nekdanjih dokaj zanesljivih trgov bivše Jugoslavije, ob splošnem pomanjkanju finančnih sredstev, ob skrbi za varčevanje na vsakem koraku, moramo skrbno paziti na vsako storjeno dejanje. V prvem hipu se nam sicer lahko zazdi, da bo korak, ki ga nameravamo opraviti, koristen, vendar pa je končni rezultat lahko prav nasproten od pričakovanj.

V neugodnem položaju zaradi prej omenjenega, se trenutno nahaja tudi tržno komuniciranje. Smo namreč v času, ko se borimo za čim uspešnejše zmanjševanje stroškov. Na žalost marsikdo tudi sredstva, ki jih namenjamo za tržno komuniciranje, jemlje kot strošek. Dejansko pa teh sredstev ne smemo obravnavati na tak način, ampak moramo vsak vložek v tržno komuniciranje upoštevati kot naložbo.

Najprej s številkami in grafom ponazorimo, kakšna je bila poraba sredstev po posameznih instrumentih komuniciranja v našem podjetju v letu 1992.

Instrum. komun.	Por. sred. v SIT	Por. sred. v DEM	DELEŽ
EP	1,883,249.00	36,216.33	9.38 %
Pospeš. prod.	173,250.00	3,331.73	0.86 %
Prospekti	9,616,744.73	184,943.16	47.91 %
Sejmi	4,541,872.42	87,343.70	22.63 %
Sponzorstva	855,660.00	16,455.00	4.26 %
Darila	2,837,227.00	54,562.06	14.14 %
Ostalo	163,518.00	3,144.58	0.81 %
SKUPAJ	20,071,821.15	385,996.56	100.00 %

V nadaljevanju za primerjavo navajamo podatke, koliko sredstev smo za del TK - to je oglaševanje, porabili v Cinkarni in koliko so za ta namen porabili nekateri naši konkurenti: oglaševalcih ponazorimo podatke še grafično in jih primerjamo s celotnimi porabljenimi sredstvi za TK v Cinkarni.

Iz zgornjih stolpcev je razvidno, da je npr. Color Medvode samo za oglaševanje porabil kar 77 odstotkov vrednosti sredstev, ki smo jih v Cinkarni namenili vsem aktivnostim tržnega komuniciranja (odstotek porabe sredstev za EP glede na skupno porabo za TK je, kot smo navedli v prvi tabeli 9.38 %).

Za lažje odločitve o tem, kje bomo oglaševali, si oglejmo še podatke o tem, kakšna je bila razdelitev oglasnega prometa med slovenskimi mediji:

Medij	% oglasnih prihodkov
Televizija	27,8 %
Radio	15,0 %
Dnevnik	40,1 %
Revije	17,1 %

Če pri zgoraj navedeni lestvici upoštevamo, da so pri dnevnikih sešteti oglasni prihodki vseh naših dnevnikov skupaj (razen Republike, ki je začela izhajati šele novembra), vidimo, da je vodilni oglasni medij pri nas še vedno Televizija, pa čeprav se ji je odstotek prihodkov od oglaševanja glede na leto 1991 zmanjšal za 8 %, medtem ko je nekoliko narasla vloga revij, dnevnikov in radia.

Padeč prihodka pri Televiziji je v veliki meri potrebno pripisati visoki ceni oglasnih storitev. V marsikaterem podjetju so namreč ugotovili, da lahko enak učinek oglaševalske akcije, kot bi ga dosegli na TV, dosežejo tudi preko drugih medijev, ki so bistveno cenejši. Odločanje o tem, v katere vrste medijev oglaševalci investirajo, je pogojeno z vsemi tržnimi lastnostmi izdelkov in trga, z razvitostjo medijskega prostora, s kreativno strategijo ter z višino finančnih sredstev.

Tudi v našem podjetju bomo skušali oglaševati preko tistih medijev, ki po najugodnejši ceni izpolnijo pričakovanja in dosežejo željene učinke. Seveda pa pri tem ni pomembna samo izbira pravega medija, ampak tudi pravilna priprava in izbira oglasa. Oglas, ki je namenjen končnim porabnikom, namreč ne more biti enak tistemu, ki je npr. namenjen industriji.

Ne glede na to, kateri ciljni skupini je propagandna akcija namenjena, pa mora biti le-ta rezultat skupinskega dela domačih sodelavcev in kreativnega sodelovanja zunanjih strokovnjakov. Ekonomsko sporočilo mora biti oblikovano tako, da opravi naslednje temeljne funkcije: informiranje, prepričevanje in pridobivanje porabnikov za nakup proizvodov, oziroma razvijanje stališč in povzročitev dejanj, ki so koristna za oglaševalca. Uspešnost ekonomske propagande je odvisna od njenega trajnega delovanja, zato moramo stalno izvajati različne propagandne akcije na podlagi informacij, ki jih dobivamo o trgu, njegovi strukturi in propagandnih akcijah konkurenčnih organizacij. Navedimo še nekaj značilnih trendov s področja oglaševanja za »združeno Evropo«, ki se ji želimo čim prej priključiti. Na omenjenem prostoru je zabeleženo zmanjševanje oglaševanja za 3 %. Tako se je zmanjšalo oglaševanje v tisku, televiziji in na radiu, medtem ko se je močno povečalo tako imenovano trženje po pošti. Za to pa je potrebna dobra baza podatkov. Ta nam omogoča fleksibilnost in elastičnost. Hitro lahko reagiramo, opazujemo spremembe ter popravimo eventuelne napake. S potrošnikom komuniciramo direktno, na njegovem domu oziroma samo z njim osebno. To je način, ki ima v dobi prilagajanja posameznikom željam izjemno prihodnost.

Za boljšo predstavbo si na koncu še pogledjmo, kolikšen delež od skupne realizacije v Cinkarni namenjamo trženju komuniciranja v zadnjih treh letih. V letu 1990 smo za vse instrumente komuniciranja porabili 0,28 odstotka od skupne realizacije na domačem trgu, v letu 1991 je ta odstotek znašal 0,51 %, v letu 1992 pa so porabljeni sredstva za TK predstavljala v realizaciji 0,72 %.

Za leto 1993 smo načrtovali, da bi za namene TK porabili 1 odstotek od realizacije na domačem trgu.

Znano je, da je TK na Zahodu neprimerno bolj razvito kot pri nas. Naša družba in javnost sta šele v fazi pojmovanja, po katerem so stroški za TK šteti za bolj ali manj nepomembne in jih je treba zato čim bolj omejiti. Posledica takšnega pojmovanja je bila, da se tržno komuniciranje pri nas ni moglo uveljaviti kot dejavnost, ki lahko pomembno prispeva k poslovnemu uspehu. Če ne bomo vlagali ničesar, tudi nimamo kaj pričakovati. Rezultati naložb pa se pogosto ne pokažejo v kratkem času, ampak je za to potrebno daljše obdobje. Vsaka napaka in zanemarjanje določenih naložb v TK se zato lahko negativno odraža dolgoročno. Tega se zavedajmo na vsakem koraku, zato naj nam ne bo žal sredstev, ki jih bomo v ta namen porabili, pa tudi ne časa, ki bo porabljen za odločanje o primernosti oziroma neprimernosti naložb, saj vemo, da stane dobro komuniciranje prav toliko kot slabo, le rezultati so povsem drugačni.

Bojana

Prvo slovensko posvetovanje o varstvu rastlin

Kmetijstvo dobiva okolju prijazne pripravke

Cinkarna je predstavila svoje izdelke za varstvo rastlin širokemu krogu udeležencev prvega slovenskega posvetovanja o varstvu rastlin ter jih obvestila o novostih pripravkov v sodelovanju z BASF. Naša strokovnjakinja s področja zaščite in varstva rastlin, dipl. ing. Metka Trobiš, je sodelovala z referatom pod naslovom Prednosti DF formulacije.

Posvetovanja, ki je bilo konec februarja v Radencih, se je udeležilo okrog tristo svetovalcev, strokovnjakov, kmetov in proizvajalcev sredstev za varstvo rastlin iz vse Slovenije. Pomen posveta je bil poudariti med drugim samostojnost republik Slovenije tudi v tej smeri, saj smo bili do zdaj odvisni od seminarjev v Opatiji. Namen organizatorja, to je sekcije za varstvo rastlin pri Zvezi kmetijskih inženirjev in tehnikov, je bil predstaviti delo stroke, kako zmanjšati oziroma odstraniti pradedni strah porabnikov živeža pred ostanki fitofarmaceutskih pripravkov v hrani.

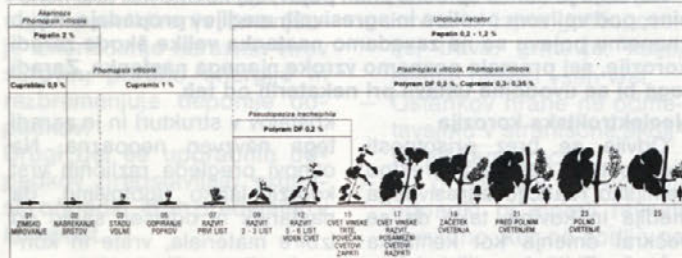
Integrirano varstvo sicer ne pomeni popolne prepovedi kemije, pač pa njeno uporabo »po pameti« ne »na pamet«, vse bolj pa se nagiba k uporabi okolju prizanesljivejših pripravkov, izključitvi posebnih nevarnih pripravkov in integriranemu (do okolja prijaznejšemu) pridelovanju kmetijskih rastlin, kar pomeni smotr-

no kolobarjenje, s čimer ohranjamo mnogo naravnih sovražnikov škodljivcev, (le-te pa izločimo) in druge podobne agrotehnične ukrepe. Popolnoma brez kemije ne bo šlo, treba pa jo je (manj nevarno okolju) uporabljati po potrebi, ne pa zato, »da bo bolj držalo«, je zapisal Kmetijski vestnik.

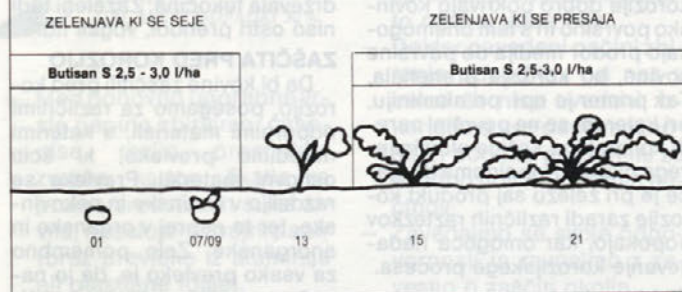
V svojem referatu je Metka Trobiš predstavila prednosti preparatov v obliki razpršilnih mikro granul, ki so hitro vodotopno delujoče in imajo celo vrsto prednosti pred doslej uveljavljenimi. To obliko je razvila BASF in jo že uporablja pri Pepelinu, ki se uporablja za zatiranje vseh vrst pepelastih plesni, škrlupa, listnega ožiga, listne rje in drugih bakterijskih bolezni pri varstvu vseh poljščin, vinske trte, sadnega drevja, zelenjave, okrasnih rastlin in gozdnih sortimentov. Posvetovanje o varstvu rastlin bo odslej vsaki dve leti.

SKUPNO ZNANJE IN IZKUŠNJE ZA BOLJŠE KMETIJSTVO

PROGRAM ZAŠČITE VINSKE TRTE

VRTNE KAPUSNICE (ZELJE, KARFIOLA, OHROVT, itd.)

Sezona HUMOVITA

V Cinkarni izdelujemo pet vrst humovita. Spomladi so najbolj uporabni humoviti z oznako P, L in V. Če bomo vrtnarili, sejali, pikirali ali sadili nežne rastline, bomo uporabili Humovit P, humovit L pa takrat, ko bomo presajali lončnice v stanovanju ali urejali balkonske gredice. Humovit V uporabljamo v vrtnarstvu za že dobro ukoreninjene sadike cvetja, grmovnic in vrtnin. Nasploh je Humovit nadomestilo za zemljo in ne potrebuje nobenega dodatnega mešanja s prstjo.

na pakiranje Humovita v novo embalažo, ki bo prijetnejša in pripravna za skladiščenje na paletah. Več kot leto dni so pripravljali primerno obliko, ki bi bila vabljava za široko porabo. Hkrati z obliko ki jo je oblikovala oblikovalka Irena Amanovič iz Cetisa, bodo spremenili tudi volumen vreč. Namesto teh so 10 kilogramskim vrečam dodali ročaj, ker so ugotovili, da bo za potrošnika to zelo pripravno. Spremenili bodo volumen tudi prej 20 in 100 kilogramskim vrečam na 25 in 50 kilogramske. Upajo, da bodo potrošniki še raje segali po teh proizvodih, ki jih lahko naredijo v obratu 11.000 kubikov.

Kmalu v novi embalaži

V PE Kemija se pripravljajo

Za mlade kmetijce

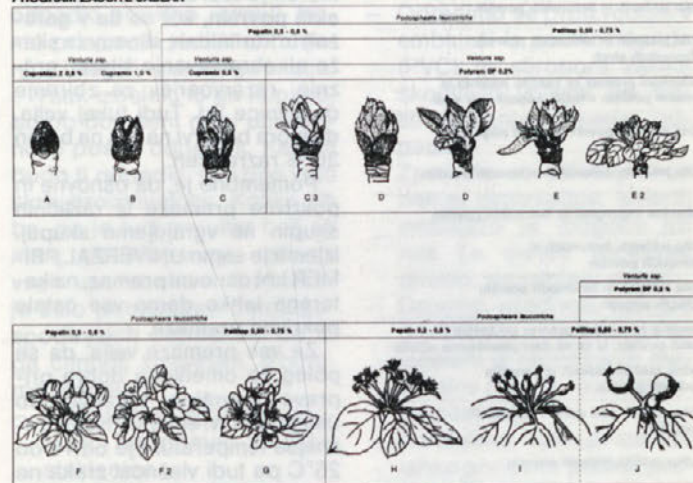
CUPRABLAU-Z CUPRAMIX

Za zimsko in zgodnjepomladansko škropljenje sadnega drevja in vinske trte proti

- kodravosti na breskvah – samo med mirovanjem
- peronospori na vinski trti
- črni listni pegavosti
- ročevemu listnemu ožigu

CINKARNA

PROGRAM ZAŠČITE JABLAN

V prospektih materialih, ki smo jih pripravili letos, je predstavljen nazorni in vizualni potek rasti in varstva ter zaščite rastlin pred škodljivci, namenjenih predvsem kmečkemu prebivalstvu, ki ima v Sloveniji v lasti osemdeset odstotkov kmetijskih površin.

Med množico oglasov, ki jih je v letošnji brošuri izdala Skupnost kmetijskih in živilskih šol Slovenije s sedežem v Mariboru, je tudi tale oglas. Tako bodo tudi dijaki vedeli, kakšna sredstva za zairanje škodljivcev izdeluje Cinkarna.

Če nam rjavijo ograje

Kaj vemo o koroziji

Korozija je danes splošno znan pojav, saj kovine kot tudi nekovine, pod vplivom okolice in agresivnih medijev propadajo. Kljub znanemu pojavu se ne zavedamo nastanka velike škode zaradi korozije, saj premalo poznamo vzroke njenega nastanka. Zaradi tega bi se uvodoma ustavili pri nekaterih od teh.

Neelektrolitska korozija

Odvija se brez prisotnosti elektrolita in nastaja z direktno kemijsko reakcijo agresivnega medija in kovine, tako da se večkrat omenja kot kemijska korozija. Tipični mediji te korozije so vroči suhi plini in razna goriva ter maziva. Hitrost korozije je odvisna od temperature medija, kakor tudi od lastnosti produktov korozije. Če produkti korozije dobro pokrivajo kovinsko površino in s tem onemogočajo prodor medija do površine kovine, bo korozija prenehala. Tak primer je npr. pri aluminiju, pri katerem se na površini naredi kompaktna kožica aluminijevega oksida. Popolnoma drugače je pri železu saj produkt korozije zaradi različnih raztezkov popokajo, kar omogoča nadaljevanje korozijskega procesa.

Elektronska korozija

Nastopa v vseh medijih, kjer imamo prisotne elektrolite, to so voda in vodne raztopine, vlažna atmosfera, vlažna tla itd. Elektrolitska korozija nastane, če obstaja razlika potencialov, saj je znano, da ima vsaka kovina svoj elektrokemijski potencial. Razliko potencialov lahko najdemo tudi pri istem materialu na različnih delih zaradi heterogenosti v strukturi, nečistosti na površini, kakor tudi v različni koncentraciji elektrolita. Odvisno od vzroka delimo elektrolitsko korozijo na naslednje vrste:

- kontaktna korozija, ki nastaja zaradi razlike potencialov na stiku dveh različnih kovin v elektrolitu. Klasični primer je lahko najdemo kar doma pri žlebovih in kljukah, če so iz različnih materialov.
- Material z nižjim potencialom se obnaša kot anoda in se zato raztaplja. Manjša kot je anodna površina, večja je gostota toka ter s tem večja hitrost korozije.
- točkasta korozija nastaja na zelo malih površinah običajno pod delci rje, prahu, kapljic vode. Zaradi malih površin je gostota toka zelo velika in hitro prihaja do preboja materiala.
- koncentracijska korozija nastane, ko isti material na svojih različnih delih pride v kontakt z različnimi koncentracijami elektrolita. Do tega pojava prihaja v cevovodih zaradi različnih hitrosti medija.
- napetostna korozija nastane, ko na material hkrati delujeta korozivni medij in mehanska obremenitev.
- interkristalna korozija je zelo nevarna, saj nastaja na mejah

kristalov v strukturi in je zaradi tega navzven neopazna. Na osnovi pregleda različnih vrst korozij lahko ugotovimo, da nastanek ni odvisen samo od izbire materiala, vrste in koncentracije medija ter temperature, temveč tudi od konstrukcijskih faktorjev. V konstrukcijah je potrebno s pravilno rešitvijo preprečiti razne vdolbine, kanale, v katerih bi se lahko zadrževala tekočina. Zaželeni tudi niso ostri prehodi, vogali itd.

ZAŠČITA PRED KOROZIJO

Da bi kovine zaščitili pred korozijo, posegamo za različnimi odpornimi materiali, s katerimi naredimo prevleko, ki ščiti osnovni material. Prevleke se razdelijo v kovinske in nekovinske, ter te naprej v organske in anorganske. Zelo pomembno za vsako prevleko je, da jo nanašamo na razmaščeno in očiščeno kovinsko površino, ker v nasprotnem primeru tudi najkvalitetnejša prevleka nima svoje funkcije. Kovinske prevle-

ke so med najbolj znanimi, saj k njim spada pocinkanje, niklanje in kromiranje. Stari način nanašanja je s potapljanjem predmeta v želeno talino, medtem ko je novejši elektro-kemijski postopek.

- Nekovinske prevleke - anorganske - najbolj znano je fosfotiranje pri železu in oksidne prevleke pri aluminiju (eloksiranje) ter kromiranje pri cinku. Ter prevleke so že same dobra zaščita pred korozijo, vendar največkrat služijo kot osnova za druga sredstva oz. premaze. V to skupino anorganskih prevlek spadajo tudi emajli.

- Organske prevleke so najbolj razširjena oblika zaščite kovin s premaznimi sredstvi kot so barve in laki.

Glede na zahteve na odpornost obstajajo različna premazna sredstva oziroma premazi. Od njih se zahteva, da so čim manj porozni, ter mehansko in kemično čim bolj odporni. Da bi se dobila najboljša zaščita pred korozijo, se običajno kombinirajo premazna sredstva za osnovne in pokrivne premaze. Kot zaščita pred korozijo služi osnovni premaz, od katerega se zahteva, da ima čim boljši oprijem na kovinsko površino ter da ni porozen. Pokrivni premaz ščiti osnovni od atmosferskih vplivov ter daje mehansko in kemijsko odpornost. Za kakovost-

no zaščito in daljšo življenjsko dobo se zato priporoča sistem premazov, ki je sestavljen iz dveh osnovnih in najmanj enega od dveh pokrivnih premazov.

PREMAZI CINKARNE CELJE

Tudi Cinkarna se že dolga leta vključuje v krog kakovostnih proizvajalcev premazov za anti-korozijsko zaščito. Z namenom, da bi tudi svoje ljudi informirali o tej skupini proizvodov, podajamo tabelarični prikaz, iz katerega so razvidni osnovni podatki za posamezne premaze.

Da pa bi bila izbira sredstev za prihajajoče obdobje sanacij lažja, bom na kratko podal namen uporabe nekaterih od njih: - MAXI LAK lahko namenimo tako za notranjo kot zunanjo uporabo, saj je odporen na atmosferilije. Z njim **ščitimo različne kovinske konstrukcije, ograje, radiatorje in cevovode** obremenjene do 130°C. Ker je polmat ne poudarja neravnin (zvarov). Seveda ga vedno uporabimo skupaj z osnovnim premazom, če še ta ni izveden.

Direktno ga lahko uporabimo **pri zaščiti lesa in mavca** s tem, da prvi nanos razredčimo okoli 30 %.

- KOROPLAST C lahko uporabimo v agresivnejši atmosferi in je tudi odporen na delovanje blažjih kislin, lugov ter mineralnih olj. Primeren je **za zaščito salonitnih plošč, eternita in podzidkov pri hišah** s tem, da je prvi nanos 30 % razredčen. Če želimo s KOROPLASTOM C zaščititi pocinkane žlebove in odtočne cevi, moramo predhodno vgraditi KOROCINK P s katerim obnovimo staro pocinkano površino.

- EPOKIT DES C uporabimo povsod tam, kjer imamo opravka z agresivnimi mediji, kot npr. notranja zaščita cistern za kurilno olje, cistern za prevoz gnojnice, kovinskih ograj v hlevih, stiskalnice za grozdje itd. Primeren je tudi **za zaščito betonskih površin**, kot so tla v garažah in kurilnicah, silosov za silažo ali shranjevanje žitaric, greznic, rezervoarjev za zbiranje deževnice itd. Tudi tukaj velja, da mora biti prvi nanos na beton 30 % razredčen.

Pomembno je, da osnovne in pokrivne premaze iz različnih skupin ne vgrajujemo skupaj. Izjema je samo UNIVERZAL PRIMER kot osnovni premaz, na katerega lahko damo vse ostale pokrivne premaze.

Za vse premaze velja, da se poleg že omenjene dobre priprave površine vgradijo ob ustreznem vremenu. Najustrežnejša temperatura je od 10 do 25°C pa tudi vlažnost zraka ne sme biti previsoka.

To bi bili na kratko le okvirni napotki pri delu s premazi, za podrobnejše nasvete pa vam je na razpolago naša tehnična služba, tel. int. 3671.

Dani Lenardič

	PROIZVOD	UPORABA
1	OSNOVNA ANTIKOROZIJSKA BARVA	zaščita jeklenih površin v blagih vremenskih pogojih
2	UNIVERZAL PRIMER	sanacija poškodb po montaži
3	MAXI LAK C niansiran MAXI LAK B beli	zaščitni in dekorativni premaz jeklenih, zidnih in lesenih površin
4	KOROAL BRONZA	zaščita jeklenih površin
5	KOROPLAST T	zaščita jeklenih in betonskih površin
6	KOROPLAST C niansiran KOROPLAST B beli	zaščita jeklenih in betonskih površin ter Salonitnih streh
7	KOROPLAST K	debeloslojni premaz za zaščito jeklenih in betonskih površin v težjih pogojih in v vodi
8	EPOKIT PRIMER	zaščita jeklenih površin v težjih pogojih
9	EPOKIT DES C niansiran EPOKIT DES B beli	zaščita jeklenih, betonskih in lesenih površin
10	EPOKIT DES K	brezbarvna impregnacija betonskih površin
11	VERNIT EDC	zaščita jeklenih, betonskih in aluminjskih površin
12	TERAPOX	zaščita jeklenih in betonskih površin v najtežjih pogojih
13	KOROCINK T	zamenjava za minijski premaz pri zaščiti jeklenih površin, ki se ne dajo popolnoma očistiti
14	KOROCINK P	katodna zaščita jeklenih in sanacija pocinkanih površin
15	KOROCINK S	zaščita površin pod vplivom povišanih temperatur
16	KOROCINK E	katodna zaščita jeklenih površin
17	KOROCINK E AIRLESS	katodna in tovarniška zaščita jeklenih površin
18	EPOKIT DES samorazlivni	zaščita betonskih tal
19	EPOKIT DES antistatic	zaščita betonskih tal z odvajanjem statične elektrike
20	GOLTIN	zaščita ogledal

AKCIJA »Varčujmo z energijo«

Energija v smetnjaku

Od 1. januarja 1993 v Nemčiji velja obvezno vračanje embalaže. Hkrati so uvedli tudi kavcijo za vso embalažo za pijače, ki znaša od 0,5 do 1 marko za kos. Enako velja kavcija za vsako embalažno enoto pralnih in čistilnih sredstev, 2 DEM pa je pologa za vsako embalažno enoto premaznih sredstev (barv, lakov).

Po ceniku zagroženih kazni v Nemčiji stane grešnika 10 DEM, če odvrže prazen cigaretni zavojček ali če izprazni pepelnik iz avtomobila na pločnik ali cestišče. Za odvrženo steklenico, plastenko, pločevinko, star papir ali podobne predmete čaka grešnika že kazen 30 DEM. Še dražje je nedovoljeno odlaganje trdnih odpadkov ali starega avtomobila ali kurjenje vrtnih odpadkov v naravnem okolju, v gozdu ali na urejenih zelenicah, saj stane ta prekršek povzročitelja že 50 DEM. S kaznijo 75 DEM so zagroženi resnejši prekrški kot nedovoljeno odloženi odpadni gradbeni material, poljedeljski ali vrtni odpadki.

Pri tem je potrebno poudariti, da je v Nemčiji v vsaki občini organizirano in dobro poskrbljeno, da lahko brez večjih stroškov oddate hišne, posebne pa tudi problematične odpadke. Zato visoke kazni in tudi policijske ovadbe niso neupravičene za neodgovorne in asocialne posameznike.

V enem dnevu »pridelala« vsak od nas skoraj en kilogram odpadkov; štiričlanska družina pa jih odvrže letno tri kubične metre.

Velikanski tehnični napredek človeštva je poleg nedvomnih pridobitev in dobrin naložil razvitim družbam težko breme v obliki onesnaževanja okolja. Pri tem imajo odpadki pomemben delež. Zato je ena naših najpomembnejših nalog pravilno ravnanje z odpadki.

Večji del zavrženih stvari lahko izkoristimo in s tem zmanjšamo količino dejanskih odpadkov. Zavedati se namreč moramo, da se v nekaterih »odpadkih« skriva pravo bogastvo, saj lahko postanejo vir surovin in energije. Če bomo z odpadki pravilno ravnali, bomo prispevali tudi k ohranjanju čistega in zdravega okolja.

Vsak izdelek, ki ga kupimo, bo po določeni dobi uporabnosti postal odpadek. Kakšni bodo ti odpadki, je v prvi vrsti skrb proizvajalcev. Koliko jih bo, pa je tudi rezultat bolj ali manj premišljenega nakupa vseh uporabnikov. Embalaža je zelo pomemben delež gospodinjskih odpadkov. Da bi ga čim bolj zmanjšali, izbirajmo embalažo;

- ki omogoča večkratno uporabo, na primer vračljive steklenice
- ki je količinsko zasnovana po dejanski potrebi,
- ki je biološko lažje razgradljiva in v naravi razmeroma hitro razpade.
- Pri nakupovanju blaga

osnovne preskrbe se odločajmo za predmete v kar najmanjši potrebni embalaži.

- Izbirajmo izdelke v vračljivi embalaži.
- Steklenice za ponovno rabo vračajmo s pokrovčki vred, ker jih tako zaščitimo pred okrušenjem.
- Kjer je to mogoče in utemeljeno, se izogibajmo nakupu izdelkov v embalaži za enkratno uporabo (plastenke, pločevinke).
- Za nakupe uporabljajmo svoje torbe in košare namesto v trgovini ponujenih vrečk.
- Kadar se plastičnim vrečkam ne moremo izogniti, dajajmo prednost biološko razgradljivim.
- Odrecimo se proizvodom v embalaži iz polivinilklorida (PVC) in stiropora zaradi škodljivih vplivov pri odstranjevanju takega odpadka.
- Zavestno se odločajmo za nakup proizvodov, katerih embalaža je mogoče pri nas že danes reciklirati (steklo, neoslojeni papir).
- Dajajmo prednost nakupu proizvodov z oznako, da so izdelani iz recikliranih materialov (npr. iz reciklirane-ga papirja).
- Pomislimo, kako bi izdelek lahko ponovno izrabili, preden ga zavržemo.

Recikliranje-kaj je to?

Z razvrščanjem odpadkov v gospodinjstvu najbolj smotr-

no zberemo materiale s ponovno uporabno vrednostjo. Tako zbrane vrste materialov se preko posrednikov vračajo v proizvodnjo kot sekundarne surovine. Postopek, ki ga imenujemo recikliranje, zmanjšuje izkoriščanje naravnih virov surovin, porabo energije in razbremenjuje deponije odpadkov.

Drugi del še uporabnih odpadkov predstavljajo organski odpadki, ki jih predelamo v kompost.

PAPIR 23%
STEKLO 14%
PLASTIKA, GUMA, USNJE 18%
KOVINE 3%
ORGANSKI ODPADKI 30%

- Med ponovno uporabne vrste papirja zbirajmo: časopise, revije, prospekte, zvezke, karton, škatle za pralna sredstva in suha živila, neoslojeni ovojni papir (brez prevleke iz aluminija ali plastične folije).
- Med papir za recikliranje pri nas zaenkrat še ne sodijo embalaža za mleko in sokove iz oslojenega papirja, prav tako ne papirnate ple-nice in papirnati robčki, ter moker in umazan papir.
- V zbiralnik za steklo mečemo: kozarce, steklenice za pijačo, olje, kis, kozarce za konzervirano hrano in podobne steklene posode.
- Okenska stekla in termometri ne sodijo med uporabne steklene odpadke. Sem ne sodita tudi porcelan in keramika.
- Med sekundarne surovine uvrščamo tudi odpadke iz kovin: kovinsko posodo in druge predmete, vse vrste pločevin, pločevinke za hrano in pijačo, tube za zobno pasto, staniol.
- Med odpadki iz umetnih snovi, zbirajmo: plastenke živil in čistil, detergentov in kozmetike, plastične vrečke in ovojni material.

Sodelujmo pri recikliranju!

- Umazanija deloma razvrednoti uporabnost odpadnega materiala, zato moramo vse predmete, namenjene recikliranju, vsaj na grobo očistiti.

- S kompostiranjem lahko za četrtno zmanjšamo količino gospodinjskih odpadkov. V kompost sodijo: odpadki sadja in zelenjave, jajčni olupki, ostanki jedi, kavna in čajna gošča, cve-tje, trava, grmovje, listje, slama, pleveli vseh vrst.
- Ostankov hrane ne odmetavajmo v straniščne školjke ali kanalizacijo.
- S posebnimi, nevarnimi odpadki bi morali ravnati previdno, ker ne sodijo na deponije, ampak v posebne zbiralnice in ekološko ustrezno odstranitev. Mednje prištevamo baterije, termometre, lake, barve, stara zdravila, sredstva za zaščito rastlin, stara olja.
- Dokler navedeni načini zbiranja odpadkov pri nas v celoti še niso uvedeni, izkoristimo vse dane možnosti in bodimo pobudniki za uvedbo novih, koristnih načinov.
- Zavedajmo se svoje odgovornosti in ravnajmo z zavestjo o zaščiti okolja.
- Zahtevajmo izdelavo javnih, splošno veljavnih programov za gospodarjenje z odpadki, ki bodo vključevali proizvodnjo, trgovino, zbiralce, predelovalce in potrošnike.

Za generacije, ki prihajajo

Zmanjševanje količine odpadkov in njihove nevarnosti je ena najzahtevnejših nalog celotne družbe in vsakega posameznika. S prevrednotenjem našega pogleda na odpadke, okolje in naravo bomo omogočili rodovom, ki prihajajo, lepšo in bogatejšo prihodnost. Dovolj razlogov, da tudi sami, vsak po svojih močeh prispevamo k pravilnemu ravnanju.

Rešitev za onesnaženo Slovenijo je pred našimi očmi. Vzemimo jo v zavest ob vsakem našem dejanju!

Seveda pa je naša država med tistimi, ki šele uvaja ukrepe za pospeševanje zmanjševanja odpadka od embalaže in reciklažo ter s tem zmanjšanje komunalnega odpadka.

Osnovni princip, ki ga je na primer Nemčija že uvedla, je, da vsakdo, kdor ustvari embalažo, jo je odgovoren jemati nazaj.

Preobrazba vrednot

Sožitje med zaposlenimi v industriji

Kaj lahko naredimo za to?

Naš čas je postal zelo razgiban in zato zelo brezoseben. Ljudje se izgubljam v dilemah, prevladuje brezkompromisna borba za dosego najosnovnejšega cilja - obstoja. V pehanju za boljšimi poslovnimi rezultati se naši odnosi krhajo. A čas teče naprej. Zato bi danes bolj kot kdajkoli potrebovali strpnih pogovorov, dobrih nasvetov in medsebojnega razumevanja. Naša družba pa je žal v tem pogledu toliko revna, kot je bogata po naravnih lepota.

Pri vsem pomanjkanju psihologije in sociologije v vzgoji, izobraževanju ter družbi nasplo, se najdejo delavci, ki razmišljajo o izhodu iz krize, o tem, kako bi s preobrazbo vrednot lahko prišli do samodejnega ustvarjalnega procesa.

»Usmerjanje v racionalnejši in funkcionalnejši izkoristek strojev je nepopolno, če vzporedno s temi prizadevanji ne upoštevamo tudi trošenja človekove energije v procesu dela«, pravi naš sodelavec **Karl Pečič**. Takole razmišlja: »Človeški napor pri delu moramo jemati v tesni povezavi s sociologijo in psihologijo dela. Na produktivnost dela seveda vplivajo: poraba energije, biološka vzdržljivost, trajanje napora, funkcionalnost gibov«. Ko govori o pomembnosti medsebojnih odnosov, omenja tudi vpliv odnosov nadrejenega in podrejenega ter pomembnost posameznika. »Posameznik na pravem mestu je obogatitev kolektiva!

»Na nekvalitetno produktivnost dela vpliva tudi prevelika distanca med ljudmi. V teh odnosih nam manjkajo nekakšni posredniki (sociologi, psihologi in predstavniki sindikata), ki bi lahko te distance zmanjšali in obogatili učinkovitost strokovnega in osebnostnega komuniciranja.«

Menim, da lahko v delovnem procesu spreminjamo vrednote, motivacijske elemente in kulturo, ne da bi pri tem pretela nevarnost strahu pred izgubo delovnega mesta, temveč bi bil

rezultat spremembe pot v boljšo prihodnost.

»Vsi bi morali biti zmagovalci. V industrijskem življenju bi se morali ljudje počutiti bolj pomembne, kot se dejansko počutijo. Počutijo se kot stroj, ki lahko izzove občutek topounmnosti. Občutek pomembnosti namreč vpliva na voljo do dela.«

V ta namen predlaga približanje tehnoloških procesov v poljubni obliki, tako da lahko občuti svoje delo tudi miselno aktivno. Potem je krog zaključen. »Če so nadrejeni prepričani o kakovosti delavčevega dela, so tudi prepričani o kakovosti svojega dela, kar pa se vdahne v sam produkt. S tem so tudi ljudje, ki se ukvarjajo s prodajo prepričani o produktu, katerega energija preide tudi v kupce, tako so kupci pripravljene plačati višjo ceno in večjo količino.

»Ljudem v industrijskem življenju je potrebno navdihniti slo po ustvarjalnosti, slo do večje popolnosti in ne samo kakor to počnejo družbe po širnem svetu, ko stimulirajo v samem človeku negativni potrošniški etos (cigarete, alkohol, škodljive sladkarje...).

Človek se zaradi teh efektov mnogokrat počuti kot molzna krava, kar pa ne prinaša pozitivne volje, niti ne večje učinkovitosti, prikrade se mu včasih celo občutek, da mu zmanjkuje tal po nogami.«

Torej, začnimo misliti na prihodnost, če ne želimo živeti samo v sedanosti!

da nam nikakor ne uspe zgrabiti bika za roge in ga obvladati. Zato nam še vedno dela škodo, ko opleta z glavo in tepta s kopti.

S to prisposodobno hočem povedati, da smo nekako obtičali sredi poti, zastali sredi koraka, kot da bi nenadoma spoznali, da izbrana pot sploh ni prava. Ali pa tako, da smo si vse skupaj predstavljali mnogo preveč poenostavljeno, da bo šlo samo od sebe, lahkotno in sproščujoče, nam pa bo z vsakim korakom odleglo. Tako smo mislili SLOVENCI, potem ko smo se osamosvojili, tako so in še razmišljajo ONI IZ VLADE, ko so jim v parlamentu »požegnali« lastninski zakon, tako smo nemara razmišljali tudi mnogi CINKARNARJI, ko smo shodili skozi malo šolo, oprostite - skozi otroški vrtec znanj o delničarstvu, pa dividendah in podobnem. Mnogi so se zdaj že prebudili iz prelepega sna, nekaterim je ostal glavobol, številni pa še kar čakajo, da se jim sanje nemara vendarle uresničijo, večina pa žal še kar čaka in čaka, da bi nam kaj padlo z neba, nemara kakšna pečena piška.

Ampak to ni vsak dan, niti vsako nedeljo ne. To namreč, da bi letele piške. Vse več je mojih sonarodnjakov, ki pogrešajo tudi že krompir. In mnogi so nenadoma ugotovili, da je pot strma in da jih zdeluje sapa kot pri vzponu na višje gore, kjer je redkejši zrak. In v tem času, v tem mrtvem teku človek prav tako potrebuje denar za preživljanje, pa še kak tolar za priboljšek, kajpak. In potem se usedeš utrujen zvečer pred televizor in poslušas o zamrznitvi plač, delavskih, seve, in pokojnin in po drugi strani o sindikalnem pohajkovanju okoli parlamenta, kar pa vse skupaj zaleže toliko kot nič. In potem se spraviš spat in že vnaprej veš, da bo prihodnji dan skorajda docela enak minulemu in nenadoma te obide misel, da se vrliš v labirint, da hodiš po neki krožnici in da je vsak dan slabše.

In vendar je izhod iz te slepe ulice! En sam samcat izhod iz te krize, v katero smo v bistvu zabredli zaradi zaslepljenosti, da bo že samo preoblikovanje dosedanje družbene lastnine v lastnino znanega imetnika čez noč prineslo višji standard, Indijo Koromandijo, meni in vam. Tisto - o preoblikovanju družbene lastnine - v bistvu kajpada drži, a zanašanje na to, da je to recept, ki zdravi sam po sebi, je gola utvara, iluzija, ki se je v pre mnogih slovenskih podjetjih spremenila v pravo moro. Še več. Številni delavci so bili izigrani, opeharjeni za dolga le-

ta truda. Rešitev torej ni v tem hitrem preoblikovanju lastnine, pač pa edino ali le v razvoju novih izdelkov, v snovanju novih programov. Uspešen bo tisti podjetnik ali tisto podjetje, ki bo proizvajalo nekaj povsem novega ali pa če bo izdelovalo nekaj, kar bo lepše, kakovostnejše, cenejše, popolnejše, valjlivejše... od tistega, kar je že moč dobiti na trgu. Potrebuje mo torej čim več koristnih predlogov, izboljšav v tehnologiji, pri oblikovanju, pri ponujanju, trženju, inovacij, patentov. Le to je tista pot, ki vodi k uspehu.

Naša prednost pred številnimi drugimi slovenskimi podjetji - gledano po sorodnosti ali po velikosti - je velika in očitna in vsi bi si morali prizadevati, da je ne bi tako zlahka izgubili. V čem je torej ta prednost?

Največja vrednost je ohranjenno zaupanje, saj v tem poldrugem letu naši podjetniki niso brezglavo hiteli v nekakšno kvazi lastninjenje, v ustanavljanje raznoraznih mešanih družb in predstavništev, niso izkoristili klime brezpravja, ki je premnoga slovenska podjetja potegnila v ta vrtinec. V prenekaterih slovenskih firmah o zaupanju sploh ni moč več govoriti, energija se izgublja v očitkih, prijaznost je nekdanj, kar se je za vedno izgubilo, sproščenosti ni več, delavci in marsikateri predpostavljani pa le s težavo opravljajo - seveda za majhen denar - le tisto najpotrebnejše. Denarja za motivacijo ni več in tisto najhujše je, da tudi zaupanja v tiste, ki naj bi voz potregnili naprej, ni več.

Bomo BIKA KONČNO ZGRABILI ZA ROGE ali pa ga bomo le cukali za rep? Danes - še mnogo bolj kot včeraj ali lansko leto - potrebujemo japonski pristop do inovativnosti: potrebujemo ustvarjalnost vseh zaposlenih, ne le redkih posameznikov. Ključ za rešitev je vsak delavec inovator na svojem delovnem mestu. Med tisoč poševnookimi delavci v deželi vzhajajočega sonca naštejejo 990 inovatorjev! Naj bo to naš cilj, stopničke za zmagovalce! Če bi dosegli to, za nas prav gotovo ne bi veljal tisti Drnovškov zmrzovalek plač in našim sindikalistom prav gotovo ne bi bilo potrebno razmišljati o varstvu delavskih pravic...

J.P.

Bika bi radi zgrabili za roge

pa nam nikakor ne uspe in tisto, kar ulovimo, je ponavadi njegov rep. A kakšen je ta, vam najbrž

ni treba praviti, ko opleta in odganja muhe... kar pa v bistvu sploh ni pomembno, pač pa to,

Ker letos mineva 120 let Cinkarne, smo se odločili za posebno rubriko „Utrinki iz preteklosti“, v kateri želimo obuditi in zapisati nekatere spomine, ki jih še lahko poiščemo kje v kakšnih arhivih ali pripovedih še živečih poznavalcev.

Pripoved

Lazarevičeve kuharice

KARLA LONČAR je nekoč službovala kot kuharica in gospodinja pri največjem takratnem delničarju naše tovarne. Objavljamo spomine oseminosemdesetletne, še vitalne gospe.

»Leta 1928 sem prišla v veliko hišo na Cinkarniški poti 12. V spodnjih prostorih so bile pisarne, zgoraj pa stanovanja. Kadar so se na sestanku sestali gospodje delničarji, so vedno prišli še k nam na kosilo. Pod krožnikom so mi pustili »tringelt«. Med njimi so bili gospodje: Drukar, Šinler, Lovšin in Katz. Lazarevič je bil takrat največji delničar.«

Gospod Teodor Lazarevič - Tešo je imel do delavcev v tovarni dober odnos. Dal jim je postaviti 10 hiš, le parcelo je moral vsak delavec plačati sam. Za Božič na primer je otroke desetih delavcev obdaril z obleko, oblekel in obul jih je od nog do glave. Drugo leto je isto naredil otrokom drugih desetih delavcev. Tu pa tam je komu plačal tudi letovanje na morju. Tudi mene so enkrat vzeli s seboj na morje. Nekoč pa mi je celo poklonil prstan, ker sem obvarovala hišo in opremo v njej pred strelo.

Leta 1936 so se začele velike stavke, ljudje so bili razburjeni, ker so težko živeli. V Cinkarni so ležali kar na tleh. Skladišča so bila polna. Lazarevič je poklical Luko Leskovska, da je organiziral shod in jih pomiril. Takrat je že smrdelo po vojni. Potem je bilo iz skladišč odpeljano v Nemčijo veliko materiala. Delavcem so

se gmotne razmere le malo izboljšale. Leta 1937 so začeli graditi zaklonišče in ga po dveh letih končali. Mislim, da je takrat Lazarevič že vedel, kaj se pripravlja. Odpotoval je v Srbijo, jaz pa sem morala paziti na hišo.

Prihod Nemcev

Vojna je res prišla. Nemci so zasedli hišo. Imeli so jo pod strogim policijskim nadzorom. Leta 1941 so vanjo naselili Hajniša in dr. Uhana iz Celovca in Kenigsdorferja iz Dunaja, ki so prišli prevzemati Cinkarno. Ing. Pipuš je bil izseljen v Nemčijo. Cinkarna je postala »Zinkhutte A.G. - Cilli«, last nemškega rajha.

Pred hišo je bil lep vrt. Nemci so ga želeli imeti stalno urejenega. Rekli so mi, da bi šla kuhat za vojsko, pa nisem hotela. Lahko sem urejala vrt in sprejemala elitne goste.

Leta 1943 so prišli v hišo stanovat bombardiranci iz Nemčije. Po nemškem porazu je trajalo vse leto, da so se vsi Nemci umaknili iz hiše. Po osvoboditvi pa sem v hiši ostala sama.

Nato je prišel nek višji oficir jugoslovanske vojske. Ko pa je ing. Mikuš leta 1945 prevzel tovarno, so bili v hiši že naseljeni delavci. Do leta 1955 so v spodnjih prostorih še pustili pisarne.

Hiša, v kateri je Lazarevič prebival in sprejemal goste

Lazarevič pobegnil v Egipt

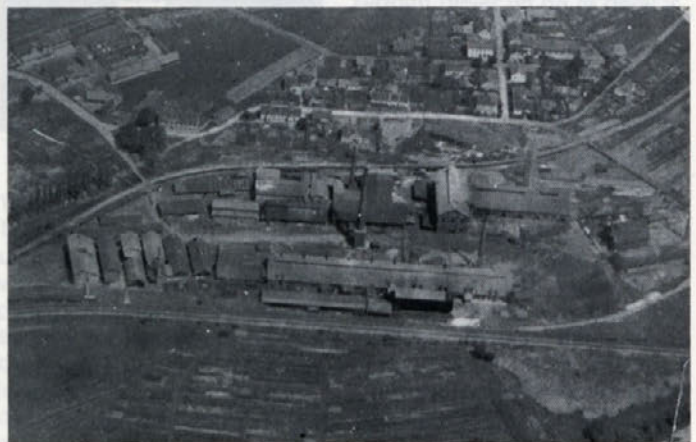
Nemški voditelji Cinkarne so med vojno hodili k Lazareviču po nasvete. Po vojni leta 1946 so hoteli komunisti Lazareviča odstraniti s položaja. V Cinkarno ni imel več vstopa.

Lazarevič je bil velik kapitalist. Bil je lastnik Kemične tovarne in delničar v Metalurgiji,

poleg tega pa je bil še solastnik Stolarne, tovarne s pohištvom na Teharjih in lastnik velikega vinograda v Slovenski Bistrici. V Nišu je imel zlatarno, v Egiptu pa tovarno cinkovega belila in vulkanizacijo gume.

Leta 1946 je pobegnil v Egipt. Od tam pa se ni več oglasil.

Iz fotoarhiva

Tako je naša tovarna izgledala v obdobju delniške družbe

RAZSTAVA UMETNIŠKIH DEL

Ob slovenskem kulturnem prazniku smo v goste povabili šestindvajsetletnega **Marka Podpečana** iz Celja, ki z različno tehniko oblikuje les. V glavni jedilnici je bila v tednu po 8. februarju odprta razstava del pirografski tehniki.

Kaj je to pirografija?

To je žganje v lesu. S tem se ukvarjam že deset let. Razvil pa sem še druge tehnike, to je rezbarjenje, izdelovanje intarzij, ukvarjam pa se tudi z restavracijom.

Kako je nastalo to vaše ljubiteljstvo?

Mislil sem, da sem nekaj nasledil od strica. Izučil sem se za mizarja, zato je moje najvažnejše delo obdelovanje lesa.

Katera od tehnik vam je najljubša?

Najzanimivejša je intarzija, to je sestavljanje različnih vrst furnirja v podobo.

Ste razstavljali že kje drugje?

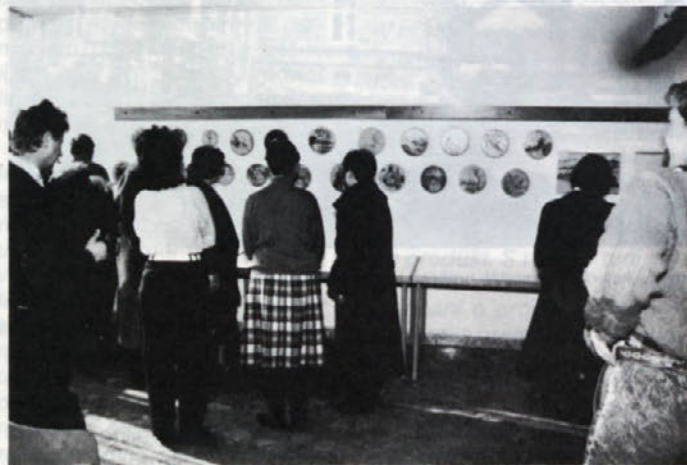
Eno razstavo sem imel v Novi Gorici, drugo na sejmu v Mariboru, sodeloval sem tudi na razstavah različnih šol, v podjetjih pa je ta prva.

Kako ste zadovoljni?

Presenečen sem in mislim, da je dobra.

Kakšni so vaši cilji, želje v prihodnje?

Postati svobodni umetnik, vendar ta poklic v družbi še žali ni dovolj cenjen.

Ob otvoritvi razstave

Šport v letu 1992

Kot je v navadi, na začetku leta pregledamo rezultate dela za minulo sezono. To smo naredili tudi na področju cinkarniškega športa in rekreacije, kjer že tretjo sezono vztrajamo s petimi sekcijami.

V sezoni 1992 so tekmovalno največ dosegli člani **teniške sekcije**, ki so v I. ligi osvojili **2. mesto**, prav tako je ekipa v III. ligi osvojila **2. mesto** in napredovala v II. ligo. Teniška sekcija pa je bila aktivna tudi na rekreacijskem področju, saj je vso sezono (maj - september) aktivno gostila svoje člane na igrišču nad Toprom.

Lep uspeh so ponovno dosegli **šahisti**, ki so med osmimi prijavljenimi ekipami osvojili **2. mesto**. Ekipo so zastopali Ivan Pohole, Mladen Jazbec, Stanko Celestina, Milan Tasič in starosta Mirko Mežnar. Šahisti, le tako naprej!

Nogometna sekcija je precej naporno sezono zaključila s povprečnim uspehom. V II. občinski ligi je ekipa Cinkarne osvojila **5. mesto** med 12 ekipami. V I. ligi veteranov je bila ekipa prav tako **5. med osmimi** nastopajočimi ekipami. Ekipa se je udeležila tudi tradicionalnega turnirja veteranov v Kobaridu, kjer je med 15 ekipami osvojila **3. mesto**.

Trenutno nastopa ekipa **malega nogometa** Cinkarne v I. zimski ligi. Ta je organizirana v petih ligah in se igra v hali Golovec. Cinkarno pa zastopa tudi ekipa Veflona, ki nastopa v III. ligi. Ta ekipa je imela v tej

ligi smolo, saj si je z negativnim medsebojnim srečanjem z ekipo Pinga zapravila možnost napredovanja v višji rang tekmovanja (II. liga). Več športne sreče v letu 1993!

Namiznoteniška sekcija pridobiva vse več članov na področju čiste rekreacije, kar je tudi prav, vendar pa bo potrebno na tekmovalnem področju storiti bistveno več, da si popravimo uvrstitev v sezoni 1992. Med osmimi prijavljenimi ekipami smo osvojili **6. mesto**, kar je pod pričakovanji.

Planinska sekcija, ki se trenutno išče, je svojo aktivnost v

letu 1992 izkazala na posameznih skupinah, ki so se udeležile pohodov na naše planine. Pohvaliti velja naš tradicionalni **izlet na Triglav**, ki se ga je lani udeležilo precejšnje število planincev iz Cinkarne in Zdravstvenega centra. Vzodbuda za planinsko sekcijo pa je sobotna oziroma nedeljska **hoja na Celjsko kočo**, ki se je udeležuje različna struktura ljudi, tako po starosti kot po spolu. Planinci, ste sekcija z najstarejšo tradicijo, zato ne dovolite, da ta dejavnost zamre!

Mirko Poklšek

Rešitev Novoletne nagradne križanke

Vodoravno:

ORION, KAIRO, BERTA, BARVIT, ELIOT, ALGOL, UREDNIŠTVO, US, JI, KANASTA, OPATINJA, PIR, RL, BLAMAŽA, ABSINJA, STRORŽ, ORA, TJUMEN, ŠA, MAE, KOREOGRAF, HI, ARGO, LARS, DUO, ELIN, ILUMINAT, PANJ, NINA, ACEVA, ALAIN, REČ, HUS, STOJAN, ATENKA, IK, AREOPAG, RAZPAD, DR, SEDLO, UB, SN, ARON, REZILLO, RA-

NA, STAS, LO, OPA, EBIONIT, m ORESTES, ZANA, RAKEC, UNA, FS, ANKA, ONA, ANK, CA, NJASA, AONI, KES, EREMIT, NITRID, KANT, NERODNICA, KOPALCI, NIVELAN, ALENKA.

Nagrajenci:

1. nagrado prejme Štefka Knez iz Splošne službe, 2. nagrado prejme Nada Romih iz Marketinga, 3. pa Ivan Rabuzin upokojenec iz Košnice. Čestitamo!

ISKRICA

Pogled na vhod v reprezentančni objekt z leve, kamor peljemo goste. Upamo, da vsaj oni ne vidijo „skulpture“ iz Zlebov, ker bi lahko pomislili, da jih morda ne delamo doma.

ZADNJA VEST

PRIZNANJE NA INTERGRAFIKI

Razveselila nas je vest, da je Cinkarna prejela eno od šestih priznanj na sejmu INTERGRAFIKA '93 v Zagrebu, ki je potekal od 24. do 27. marca. Priznanje za uspešnost celovitega nastopa, to je za estetski videz razstavljalca, posrečeno izbira eksponatov in primerno obnašanje osebja, je toliko bolj pomembno in pohvalno, ker je bilo izbrano izmed 67 razstavljalcev iz vsega sveta.

DAN LEPIH DOŽIVETIJ

Že smo mislili, da je težak položaj v gospodarstvu odpihnil vsakoletno srečanje upokojencev Cinkarne, pa smo prejeli prijazno vabilo na veselo snidenje in obujanje spominov na skupaj preživete lepe, večkrat pa tudi težke čase, ko smo z združenimi močmi premagovali ovire in težave, ki so se postavljale na pot napredka naši delovni organizaciji.

Zavedamo se, da je sedanjost polna negotovosti, zato smo še posebej veseli, da sedanjim kolektivom še goji stike s svojimi bivšimi sodelavci in ohranja stare tradicije, ki so vzpodbuda tudi nam v teh, upokojencem nenaklonjenih

časih.

Celotnemu kolektivu, sindikatu, šefu kuhinje za dobro pripravljeno hrano in g. Lenartu za pester kulturni program se zato prisrčno zahvaljujemo vsi upokojenci, ki smo bili udeleženi tega lepega popoldneva.

Generalnemu direktorju, gospodu Prelcu pa želimo, da še naprej tako dobro vodi kolektiv, saj bomo uspehe uživali tudi mi upokojenci.

V imenu vseh upokojencev želimo srečno novo leto 1993 celotnemu kolektivu Cinkarne.

Pooblastilo nekaterih upokojencev napisal:
Franc POKLŠEK

Upokojitve

Alojz PODHOSTNIK, rojen leta 1937, je bil v Cinkarni zaposlen od leta 1963. Delal je kot ključavničar v remontni delavnici Vzdrževanja. Vsak dan se je vozil iz Radeč, kar je pomenilo 10 ur odsotnosti od doma. Najbolj se spominja časov, ko še ni bilo viličarjev. Težko fizično delo je bilo zelo naporno brez tega pomagala. Povedal je, da bo v pokoju hodil v hribe in delal na vrtu.

Alenka PODGORŠEK, rojena leta 1942, je v Cinkarni delala 27 let. Vsa ta leta je nabavljala tehnični material, odlitke

in drugo, najprej pod tehnično nabavo, pozneje pod nabavo vzdrževanja, nato titanovega dioksida in na koncu nabavo Marketinga. Kot pravi, je bilo to zanjo izredno zanimivo delo, ki ga je opravljala z velikim veseljem. V odnosih z ljudmi ji je precej pomagal njen svojstven in pristen humor do prave mere. V pokoju pravi, da bo veliko hodila, pa ne le zaradi zdravja, temveč zato, ker se ji je v življenju vedno mudilo. Zato ni slučajno, da je tudi na naš razgovor z Aljaževega hriba prišla peš.

Upokojenci od leve proti desni: Slavko Bevc, Alenka Podgoršek, Franjo Kramarič, Hilda Zelič, Martin Žibert, Alojz Podhostnik in Vinko Pungaršek.

Slavko BEVC, rojen 1937. leta, je svojo delovno dobo opravil v Cinkarni. Leta 1959 se je zaposlil v topilnici, po letu dni pa je bil premeščen v transport za sovoznika tovornjaka, kjer je delal štiri leta. Nato je odšel v gradbeni oddelek Vzdrževanja, kjer je vozil fagram z zidarskim materialom. Bili so dnevi, pravi, ko je vozil gor in dol po tovarni tudi po dvajsetkrat. Od daleč pa se je vozil tudi v službo. Doma je bil iz Prevorja na Kozjanskem. Prvi mesec službovanja se je v Celje vozil s kolesom, po dveh letih potikanja po raznih sobah se je poročil, sedaj pa živi v Ivenci pri Vojniku.

Vinko PUNGERŠEK, rojen 1939. leta, je najprej delal v pražarni. Po petih letih je bil premeščen na novo žvepleno, kjer je delal do leta 1982. Ker pa je bil že od mladih nog gasilec, se je vpisal med poklicne gasilce in to službo opravljal vse do upokojitve. Za njim je ostalo 31 službenih let. Pravi, da je imel nekakšno srečo, da ni bil nikoli na izmeni, kadar je kaj gorelo. Poleg gasilstva je imel rad streljanje z različnim orožjem. Marsikdo se ga spominja tudi iz organov samoupravljanja ali sindikata, kajti sodelavci so mu zaupali zaradi pomirjujočega nastopanja. Sedaj živi v svoji hiši pri Poničvi, kjer ima delo z vinogradom in živino.

Franc KRIVEC, rojen leta 1939, je tudi začel v topilnici. To je bilo leta 1968. po njeni ukinitvi je delal na regeneratu v plinarni, po dvanajstih letih pa je bil prestavljen h kompresorjem na Titanovem dioksidu, kjer je bil strojnik. Franc se je upokojil predčasno, v Gorici pri Šmartnem ima malo zemlje, živine in vnuke, to pa je tudi njegovo veselje.

Hilda ZELIČ, rojena leta 1943, je v cinkarni vseskozi službovala v nabavni službi. Od leta 1962 je nabavljala vse, kar je bilo potrebno, od raznega orodja, do zaves in mila. Njeno delo je bilo zares zelo pestro in opravljala ga je z veliko ljubeznijo. A kar naenkrat je njeno življenje postalo naporenejše. Velike življenjske cilje ji je preprečila moževa bolezen, zato se je, čeprav bi še rada delala, predčasno upokojila.

Na delo jo vežejo lepi spomini. Nenehno je bila med ljudmi in vsem je morala ustreči. Morala pa je znati biti tudi iznajdljiva. Vedno se je vse mudilo, zato je bila kaj hitro kritizirana, če ni nabavila že včeraj.

Franjo KRAMARIČ je bil rojen leta 1937. Usoda je hotela, da je mesec dni po najinem razgovoru v nesreči umrl. V Cinkarni je bil zaposlen od leta 1961, naprej v topilnici, nato v valjarni, nazadnje pa v žici. Zaradi boleznih se je predčasno upokojil decembra 1992. Zelo ponosen je bil na to, da je sam brez pomoči partnerja in brez kreditov naredil hišo v Drešnji vasi. Poleg tega je bil strasten lovec. Polnih trideset let je bil lovec, v zadnjem času že lovski čuvaj. Veliko je tudi tekmoval v streljanju z lovskim orožjem. Na še takrat državnem prvenstvu (YU) je bil četrti, tretji pa na republiškem tekmovalju. Njegov rekord: od 50 možnih zadetih 47.

Martin ŽIBERT, rojen leta 1937, je bil električar od leta 1961. Vzdrževal je predvsem stari del tovarne, nato pa obrate na titanovem dioksidu, zadnjih deset let pa je delal v elektromehanični delavnici. Zanj je bila Cinkarna njegov drugi dom, saj pravi, da so se sodelavci tako lepo razumeli, da mu je kar težko to vez prekiniti. Sicer pa je ljubitelj narave in ima veliko konjičkov. Izdeluje ladijske modelčke - makete, veliko hodi v hribe, kjer nabira tudi zdravilne rastline.

Upokojila sta se tudi **Ante VULIČ**, trgovski potnik iz Splita in **Marko KACIČNIK**, vodja ARM iz Vzdrževanja.

TRENUTEK ZA SLOVENSKI JEZIK

V istem lanskem obdobju

V času, ko smo zopet tako ponosni, da smo Slovenci, ugotavljamo, da smo do svojega jezika vedno bolj malomarni, da uporabljamo vedno več tujih besed ali besednih zvez. Nekaj nam je ostalo iz preteklosti, iz t.i. južnjaške zveze, nekaj prodira k nam iz novih stikov z germanskim svetom, nekaj pa je čisto navadna površnost in tudi neznanje ter nepoznavanje jezika. Ljudje mislijo, da se s tem, ko se naučijo pisati, naučijo tudi uporabe jezika. Prav zato večina meni, da ni lažjega kot biti pisatelj. Košček lune, nekaj ljubezni, kozarec rdečega in pesem ali proza je tukaj. V resnici je seveda treba obvladati obrt, t.j. jezikovne, besedne, sintagmatske, sintaktične in druge značilnosti ter posebnosti jezika. Šele potem nam bo morda uspelo s talentom postati vsaj dober pisec. Govorim torej o tem, da če poznamo le note, seveda še niti približno ne znamo igrati na klavir. Za vsakdanjo rabo sicer ne potrebujemo tako izpopolnjene znanja, nekaj osnov grammatike slovenskega jezika pa je vendarle treba poznati. Morda boste pomislili, da kakšna napačna beseda ali stavček, manjkajoče ločilo ipd. ne more škoditi dobri prodaji, točnemu izračunu poslovnega rezultata ali tehničnemu dognanju. Toda ali ni prav natančnost izračunavanja različnih ekonomskih kazalcev in bilančnih uspehov, točnost matematično-tehničnih dosežkov in nenazadnje tudi natančno poznavanje okolja prodaje, preračunavanje možnosti realizacije ipd. vrhina in nujna potreba že samo omenjenih treh dejavnikov v našem delovnem okolju. Tam, kjer je potrebno, smo torej lahko dosledni, kakor hitro pa to več ni nujnost, postanemo malomarni, površni, nedosledni. Če smo se naučili in navadili biti točni pri delu, zakaj ne bi prenesli tega tudi v jezik, ki ga uporabljamo v komuniciranju med sabo. Kajti tako kot smo ponosni na to, da smo Slovenci, tako moramo biti ponosni tudi na svoj jezik, ki je ena bistvenih, če ne celo najpomembnejša osnova za do-

kaz in obstoj nekega naroda. Želimo si postati del Evrope. Temelj, da postanemo del te civilizacije, je slovar, slovnica in prevod Biblije. Slovenci vse to imamo, samo naučiti se jih moramo uporabljati. Prav iz Biblije izvemo, da je bila na začetku beseda, torej je beseda celo več kot človek sam. Zato se je moramo naučiti uporabljati. Jezik je ena od govoric kulturnih vrednot. Služi nam kot sredstvo za sporazumevanje, ima svojo ekspresivno funkcijo (t.j. izraža pojme, stvari in čustva), zelo pomembna pa je tudi intelektualna funkcija jezika (ob učenju besednega zaklada, stavčnih zvez itd. pridobivamo tudi nova znanja).

Na tem mestu je premalo prostora, da bi lahko razložili vse lastnosti jezika, lahko pa opozorimo vsaj na nekatere napake, do katerih prihaja v našem vsakdanjem medsebojnem službenem komuniciranju. Tokrat bi začetek (morda stalne rubrike) omenil samo dve napačni besedni zvezi oziroma predložni zvezi:

V poslovnih poročilih, različnih komentarjih ipd. često pri primerjavah z različnimi obdobji uporabljamo sintagmo v *enakem lanskem obdobju* (npr. realizacija se je v letošnjih prvih treh mesecih zmanjšala v primerjavi z enakim lanskim obdobjem za ...). Pravilno je - *v istem lanskem obdobju* ali *v istem času lani*. Pri tem večina pač misli, da bi napravila napako, če bi se odločila za besedo *isti*, -a, -o, ki pomeni, da se nekaj po lastnosti, značilnosti ujema med seboj, skratka, da je identično. Pri besedi *enako* sicer tudi sklepamo na ujemanje lastnosti in značilnosti, ki pa niso identične (npr. dvojčki so enaki). V resnici se pozablja, da primerjana časovna obdobja v veliki večini niso enaka, saj jih sicer sploh ne bi primerjali med seboj, marveč gre za *imensko časovno istost*, se pravi, da sta npr. primerjani časovni enoti *isti*, *istoimenski* (Primer: lani ob *istem* času je bila poraba pare *enaka* (enako velika) kakor letos).

Druga, prav tako pogosta napaka, ki jo slišimo skoraj na

vsakem koraku, je predložna zveza *na zalogi imeti* - pravilno je *v zalogi*... Predlog *na* bi v tem primeru namreč izražal stanje v položaju, ko se kaj neposredno dotika zgornje strani česa. Zato *na zalogi* ne moremo imeti *zaloge*, pač pa na njej

na primer, če je seveda za to primerna, lahko kvečjemu sedimo. Kaj se v tem primeru neposredno dotika zgornje strani zaloge, pa mislim, da ni potrebno posebej razlagati.

Zoran Pevec

ZAHVALE

Življenje - to niso dnevi, ki so minili, temveč dnevi, ki smo si jih zapomnili. To je ruski pregovor, ki velja za vsakogar, torej tudi zame.

Z vami, dragi sodelavci, sem doživela in preživela marsikaj. Lepi spomini so ostali v ospredju, manj prijetni so zastrti s tenčico pozabe. Konec leta 1992 sem zaključila delovno dobo in zapustila Cinkarno in sedaj se skušam vživeti v upokojsko življenje.

Na vas, dragi sodelavci, me bo spominjalo marsikaj, zlasti pa naše zadnje prijateljsko srečanje in prelepo darilo, ki ste mi ga izročili ob odhodu v pokoj. Za vse lepo in predvsem čudovita darila se še enkrat iskreno zahvaljujem.

Želim vam veliko delovnih uspehov, uresničitev vseh zastavljenih ciljev in predvsem medsebojnega razumevanja, odkritih medčloveških odnosov ter vzpodbujanja. Mislite na še lepšo in uspešnejšo prihodnost!

Srečno!

Hilda ZELIČ

Ob boleči izgubi dragega moža in očeta **Marjana Lebana** se iskreno zahvaljujem kolektivu Cinkarne za izraze sožalja in darovano cvetje. Hvala tudi delavcem vzdrževanja športnicam in športnikom ter vsem ostalim, ki ste ga spremljali na njegovi zadnji poti.

Žena Dragica,
sin Bojan in
hči Miša z družinama

Ob nenadni in prerani izgubi dragega očeta **Alojza Bombača**, se sodelavcem iskreno zahvaljujem za vso pomoč, darovano cvetje in spremstvo na njegovi zadnji poti.

Sin Matjaž z družino

Ob boleči izgubi dragega očeta **Franca Glojnariča** se iskreno zahvaljujem sodelavcem Vzdrževanja za TiO₂ in Računovodske službe za darovano cvetje in pomoč v teh težkih trenutkih.

Žalujoci sin Jože z družino

Ob prerani izgubi dragega očeta **Marjana Brežnika** se iskreno zahvaljujem sodelavcem PE Vzdrževanje za darovano cvetje in denarno pomoč.

sin Andi

Ob boleči izgubi drage mame **Marije Bobik** se iskreno zahvaljujem sodelavcem poslovne enote Transport za darovano cvetje in izrečeno sožalje.

Sin Branko Bobik

SPOMIN

Športnice in športniki v Cinkarni, ki se že vrsto let povezujemo na tem področju, smo se poslovili od našega dolgoletnega učitelja in mentorja, Marjana Lebana. Vrzal je nastala že ob njegovem odhodu v pokoj, čuti pa se tudi med upokojenci, saj se je že aktivno vključeval v njihovih aktivnostih.

Hvala mu za velik prispevek k športu in predstavljanju podjetja preko naših športnikov.

Izdajatelj, naslov uredništva in tisk: Cinkarna Celje, Kidričeva 26, telefon: 063/33-112. Odgovorni urednik: Avgust Praznik, glavna urednica Mira Goršenšek. Naklada: 3.000 izvodov. Glasilo je brezplačno, namenjeno članom kolektiva, upokojevcem, študentom.

Na osnovi izjave Ministrstva za informiranje št. 23/55-92 z dne 1. 2. 1992, se časopis "CINKARNAR" šteje med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

Prima Marketing Partner

Agencija za posredovanje zavarovanj

Srečali smo jih v Hotelu Dravinja, kjer so bili že šestič in izvajali program izobraževanja. Prisluhnilo smo jim in se pogovarjali z direktorico, gospo Ingrid Rabič, in vodjo direkcije v Celju, gospo Lidijo Pešak.

Želeli smo delati nekaj novega, pomembnega, trajnega, na svoj način.

Te možnosti smo dobili ob koncu leta 1990 s prihodom moderne zavarovalne tehnologije in znanja evropskega zavarovalnega trga v naš slovenski prostor, torej z ustanovitvijo prve zavarovalne družbe z mešano lastnino pri nas - **zavarovalnice PRIMA**. Ustanovljena je bila s pomočjo tujega in domačega kapitala. Tuj vlagatelj je znana avstrijska zavarovalna hiša - Graška vzajemna zavarovalnica iz Gradca, ki se postavlja s 165-letno tradicijo. Ta hiša je preživela mnoga obdobja gospodarskega razcveta, vojn in krize.

Njenim poslovnim načelom gre zahvala, da je to še danes močno podjetje, ki nudi svojim strankam varnost in zna prisluhniti željam zavarovancev. Ta zavarovalna hiša ima večinski delež v zavarovalnici Prima in je njen pozavarovatelj v tujini.

Želite postati naš zastopnik?

Nudimo vam:

- dinamično delo na področju trženja
- možnosti pridobitve novih znanj

- plačilo po uspešnosti

Pričakujemo:

- komunikativno osebnost, sposobno za samostojno delo.

Pokličite nas:

V dopoldanskem času na tel.: 063/36-942
(ga. Pešak Lidija) 063/34-067

**Nudimo:
OSEBNO ZAVAROVANJE
(DEVIZNO)**

I. Življenjsko zavarovanje
- življenjsko rentno zavarovanje

II. Neizgodno zavarovanje

- bolnišnične dnevnicke po nezgodah
- zavarovalnine zaradi telesnih poškodb

**PREMOŽENJSKO ZAVAROVANJE
(NOVA VREDNOST Z DEVIZNO KLAUZULO)**

- hiše, stanovanja, obrt in poslovni prostori

Kdo smo mi?

Prima marketing partner d.o.o. Ljubljana z geslom: »Da ne pozabiš na stranko in ona ne nate«. V letu 1991 smo ustanovili agencijo, ki je v dobrem letu dni postala ena najboljših zavarovalnih agencij v Sloveniji. To smo dosegli s poštenostjo, visoko poslovnostjo in zanesljivostjo ter predvsem s skrbjo za stranke, ki nam zaupajo.

Opravljamo pionirsko delo pri osveščanju ljudi, da začno ceniti sebe, svojo lastno varnost in varnost svojih najbližjih; da začno ceniti tudi svoje premoženje, ki so si ga mnogi pridobili z veliko lastnega odpovedovanja.

Z zastopanjem programov mešane zavarovalne družbe Prima nudimo v zahodnem svetu tržno preizkušene zavarovalne programe, ki imajo naslednje prednosti:

- zanimivo rentno zavarovanje
- zavarovalne vsote, odškodnine in premije življenjskih in neizgodnih zavarovanj **se izplačujejo v ATS**
- zavarovanje premoženja na novonabavno vrednost

V času našega poslovanja smo dosegli vse, kar smo si zastavili, predvsem pa zdravo rast podjetja. Če smo začeli s skupno 30 zastopniki, je danes ta številka štirikrat večja. Sedež imamo v Ljubljani, kjer je ves sistem našega poslovanja računalniško voden, popolnoma samostojno enoto pa tudi v Celju.

In kako naprej?

Naš že na začetku postavljeni cilj, to je postati kvalitetna zavarovalna agencija z visoko skrbjo za stranke, je še naprej vodilo vseh naših zastopnikov. Zavarovalne programe je treba približati ljudem tako, da se ne izgubljajo v pravnem jeziku, v katerem so napisani zavarovalni pogoji, torej z osebnim kontaktom med zastopnikom in stranko. Pogoj za uresničitev tega cilja pa je delo. In kar zadeva delo pri nas, dobro kaže. Želimo se razvijati, imeti poslovne enote v vseh večjih krajih v Sloveniji in imeti usposobljene visoko strokovne sodelavce.

Ker posebna znanja s področja našega dela niso prisotna v izobraževalnem sistemu, nudimo vsem ljudem, ki želijo postati naši zastopniki tudi ustrezno znanje iz zavarovalništva in osebne direktne prodaje, vodenja, izrabe časa itd.

BOSTE POSTALI TUDI VI NAŠ SODELAVEC?

Sončni zahod na Matterhornu

2. DEL
Piše: Franci Horvat

Pot nas je vodila pod TOFANO, nato pa zavijemo proti dolini GARDENA. Vreme je dokaj spremenljivo, zato je z razgledom bolj slabo. Mnogi številni hoteli in tenis igrišča pričajo o tem. Mogočni Sasalungo s svojo 1000 metrsko steno se občasno prikazuje iz megle. Selini stolpi pa so kot ogromen grad iz kakšne pravljice. Ker nam je dolomitskih cest dovolj, se spustimo na avtocesto za Bolzano in Bergamo. Avtocesta je dobesedno na stebrih, kajti dolina je preozka, da bi lahko bilo dovolj prostora za cesto in za reko Nadižo. Pobočja so zelo primerna za trto, manj je jablan in hrušk. Bolzano je bolj industrijsko mesto kot pa kaj drugega. Tovarn je toliko kot v okolici Milana. Ker se že večeri, naša pot pa je še dolga, se ne ustavljamo.

Cesta je speljana po desnem bregu v ključih, ko pa to ne zadošča, pa skozi predore. Mislim, da Italijani dominirajo v gradnji gorskih cest, še posebno v Dolomitih. Po nekaj kilometrih se prvič prikaže Matterhorn. Ko ga takole od daleč opazujem mi srce prične hitreje biti. Želja in strah sta pomešana med sabo. Kdo bo prevladal? Kakšen scenarij nam pripravljata skrivnostna gora? „Prav poceni se že ne bo prodala“, si pravim. Še vedno mi v ušesih pozvanjajo besede Danijela Bedrača, da so nemogoče razmere, saj letijo skale, velike kot hladilniki in televizorji. Zaradi visokih temperatur se je zelo povečala objektivna nevarnost. Na vodniškem uradu so mu v Cervini odsvetovali vzpon.

Iz Cervine je Matterhorn še bolj grozeč. Vrh je „pocukran“ z novim snegom, kar je slabo znamenje. Prvi obisk na vodniškem uradu nam je vlil upanje, da pridemo vsaj na vrh. Ženska, ki je tam zaposlena, nam natresi precej informacij o sami poti in o vremenu. Ko vidi, da smo trije, zmaje z glavo. Vidim, da hoče reči „Počasni boste“. Naš Blaž Benjamin šteje šele petnajst let, toda za sabo ima že vrsto vzponov. Od Grossglocknerja, Grand Paradisa, Mont Blanca, Breithorna, v skali pa je plezal dobro petico.

Ker bo vreme še držalo, sklenuemo, da gremo za aklimatizacijo na Breithorn. Ta lahek štiritisočak bo ravno pravišnji, da se prilagodimo na višino. Dokupimo še nekaj hrane, si pripravimo nahrbtnike in se zapeljemo do gondole. Zaradi finančnih težav sem se odločil, da s sabo vzamem spalko in armafleks. Povratna karta izpred dveh let (27000 lir) se je podražila za 3000 lir. Toliko opevana stabilnost cen na gnilem zahodu tudi ne drži več. Za veljavnost magnetnih kartic skrbijo računalniki, ki ti odpirajo prehod v gondolo. Vsi

avtomati, z razliko od naših (Rogla), delujejo. Na Plan Maision (2555 m) se je potrebno presteti in ravno tako še na Laghi Cime Bianche (2812 m). TA gondola sprejme 140 potnikov. Zaradi višine je na Plateau Rosa (3480 m) dokaj sveže, tudi veter še dodatno ohlaja ozračje.

Božo in Blaž najameta sobo za 50000 lir, sam pa se dogovorim, da lahko prespim v prostoru, kjer je shranjena oprema.

Malo po peti uri zjutraj se zbudim. Nekako se mi ne da iz tople spalke, toda želja po gorah je močnejša. Zbudim prijatelja, ki sta spala v sobi. Po krajšem zajtrku se pripravimo in zapustimo kočico. Počasi se pričinja daniti. Navsez, ki so namenjene na Breithorn, je precej. Nekatere prehitvajo, druge zaostajajo. Gaz, ki vodi na vrh, pa je dobro shojena. Na levi je MALI MATTERHORN (3883 m) že na švicarski strani, na desni pa se vlečejo Breithorni (Zahodni, Centralni, Vzhodni). Po slabih treh urah smo na najvišjem Breithornu (4164 m).

Pred Cervino še posnetek „Osvajalcev nekoristnega sveta“, za stara leta, če mi bodo prišla nasproti.

Po fotografiranju se odpravimo še na Centralnega (4159 m). Potrebno se je bilo samo spustiti na sedlo med obema vrhovoma in nato po grebenu proti vrhu. Opasti, ki so krasile greben, so bile precejšnje, zato previdnost ni bila odveč. V slabi uri smo bili tudi na tem vrhu. Ker nam ni zadosti, se še ogledujemo po bližnjih vrhovih. Na sosednjo skalno konico sta ravno takrat priplezala dva gornika. Brez pomišljanja se odločimo, da tudi mi poizkusimo na ta stranski vrh Centralnega Breithorna. Na sedlu med obema vrhovoma, pustimo dereze, cepine in nahrbtnike. Po deloma kopnem grebenu plezamo proti špici, kjer si uredim varovanje. Ta skalna špica je res izredno izpostavljena. Kaj bi dal, da bi namesto plastičnih čevljev imel plezalke. Od tu naprej se je potrebno spustiti na malo sedelce, nato pa še nekaj

korakov in si na vrhu. Ta predel okoli špice Božo poimenuje Hudičevo nihalo, tudi višina je še vedno preko štiri tisoč metrov. Po nekaj mučnih trenutkih mi uspe preplezati to „Nihalo“, tudi moja prijateljca se malce namučita čez to cesto. Do vrha je še nekaj korakov. Še stisk rok in že hitimo nazaj. Ura je že kar pozna, ujeti moramo še zadnjo gondolo v dolino. Sestop gre brez problemov, tako da smo pri koči v dobri uri.

Naslednji dan je dan počitka. Temu primerno je tudi jutranje poležavanje. Po zajtrku gremo v mesto, kjer je polno ljudi. Na bližnjem griču se pripravljamo maša na prostem. Na zahodu so cerkveni prazniki precej bolj pomembni kot do nedavnega pri nas. Pri praznovanju Marijinega vnebovzetja so poleg duhovščine prisotni še gorski vodniki, učitelji smučanja in mestni veljaki. V tem času so uradi zaprti, tako da zastoj hodimo pred vodniškega, da bi izvedeli za vreme. V mestu spoznam lastnika trgovinice s spominki. Njegova srbohrvaščina je bolj slaba, tako da si pomagava z angleščino in z rokami. Zaupa mi, da je bil v Sloveniji kot vojni ujetnik. Pove, da je v Cervini že od leta 1970 in da mu posel dokaj dobro cveti. Tudi cene njegovih spominkov so temu primerne. Izbor razglednic ima najboljše v mestu, zato tudi pri njemu pridno zapravljamo

se odpravimo pripravljati opremo za „goro gora“. Švicarji ji pravijo Zermattski lev“, lahko bi bila tudi kakšna skrivnostna Sfinga ali pa kaj drugega.

Ker smo se odločili, da se peljemo z gondolo do PLAN MAISONA in prva pelje ob osmih, smo vstali malo čez šesto uro. Po obilnem zajtrku se napotimo proti spodnji gondolski postaji. Cena v eno smer znaša 6000 lir. Od postaje gremo proti koči Abruzzi (2802 m), ki je oddaljena dobro uro. Pot je dobro shojena in markirana z rumenimi črtami oziroma trikotniki.

Na predelu Carrelovega križa je precej pogosto videti spominske plošče, ki pričajo o davku, ki ga je vzela gora. Ugotavljamo, kakšne tragedije so se morale dogajati na tej tako zaželjeni gori. Kar ne morem si predstavljati prvih osvajalcev, ki so s takratno opremo prišli na vrh. Ni bilo ne klinov ne opisov in ne oblačil iz GORETEXA. Njihove okovanke so bile težke in nerodne, za plezanje po ploščah nič kaj primerne.

Že smo pri prvem snežišču, ki pa je dokaj položno. Nato pot zavije v krajšo grapo, kjer je potrebno že malce več plezanja. Drugo snežišče obidem po desni.

Malo pred TESTA LEONE pa pot zavije desno. Prečka je na nekaj mestih in je dokaj nevarna zaradi krušljivosti. Na snežni vesini je potrebno še posebej paziti. Zaradi hudega prepaha na sedlu urno pohitimo naprej. Tu se težave stopnujejo, potrebna je že uporaba vrvi. Napredovanje se upočasnjuje, predvsem pri vrveh, ki na nekaj mestih olajšajo vzpon. Okoli četrte ure popoldan smo pri koči. Koča je dobesedno pripeta na greben. Nad to kočico je še ena, ki pa je manjša in nosi starejši datum. V koči je že zbrana čedna družina iz vseh vetrov.

V koči je prostora za kakšnih 30 - 40 ljudi na skupnih ležiščih. Če je potrebno, pa še za kakšnega. Ko se stemni, smo vsi na svojih mestih, kajti zjutraj se tu zgodaj vstaja.

Okoli druge ure zjutraj prvi že vstajajo. Malo pred četrto pa je prava zmešnjava ljudi in opreme. Ko gre glavna vihra mimo, se spravimo pokonci še mi. Zajtrk mi nekako ne gre, kljub temu, da vem, da v steni ne bo časa in ne volje za kakšen obilen obrok. Zvezde ugašajo, dan se rojeva. Že sedaj vem, da bo zelo dolg in naporen. Ker je del grebena kopen, sem obut v plezalnike, saj so plastični čevlji primernejši za sneg. Prvi previs nad kočico dokaj hitro premagamo kljub velikemu sopeanju. Smer pelje na desno stran grebena. Po dveh raztezajih pa se mu zopet približa. Stojišča so opremljena, tu pa tam je še kakšen vmesni klin. Na zelo izpostavljenih mestih pa visi kakšna veriga. Opazim, da so napravljena sidrišča za spuščanje, kajti če tu prične treskati, je lahko pravi pekel. Grebeni so zelo primerni za strele, še posebno na takšnem osamelcu, kot je Matterhorn. (Nadaljevanje prihodnjic)

mo lire. V razvitem svetu je običaj, da lahko koledarje za naslednje leto že kupiš to poletje in ne tako kot pri nas zadnje dni decembra. Popoldan pa je bila predstavitev reševanja v gorah s helikopterjem. Reševalci iz Zermatta s svojim helikopterji „Lama“ pokrivajo ves prostor okoli Matterhorna. Helikopterske trojke, ki so sestavljene iz dveh pilotov in gorskega reševalca, dežurajo vsak dan. Takšnih reševalnih akcij je samo na Matterhornu precej, saj je gora premočan magnet tudi za manj izurjene ali začetnike. Po demonstraciji si lahko od blizu ogledamo helikopter. Tretjino prostora zavzema rezervoar, tudi sama konstrukcija je zelo preprosta. Opremljeni so z vitlom, s katerim rešujejo iz sten in težko pristopnih predelov. Dodatna oprema pa je varno spravljena pri saneh. Napravimo še nekaj posnetkov in